

UNIVERZA V LJUBLJANI

FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

MAJA PETRIČ

Mentor: red. prof. dr. MIROSLAV STANOJEVIĆ

ŠTUDENTSKO DELO V SLOVENIJI

diplomsko delo

LJUBLJANA, 2006

Zahvala

Družini, še posebej mami in očetu za vso podporo, razumevanje in dobro voljo. Brez vaju mi nebi uspelo. Mojemu dragemu Mateju za potrpežljivost in vso ljubezen. Hvala, ker verjamete vame!

Mentorju dr. Miroslavu Stanojeviću za vso pomoč, nasvete in prijaznost.

G. Mitji Žiherju z Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve za pogovor, vpogled v podatke in pomoč pri razumevanju le-teh.

G. Mateju Intiharju za pogovor in pomoč pri razumevanju delovanja Študentskega servisa in Modrega študentskega servisa.

Gospe Jožici Andrejc za lektoriranje.

Maja

ŠTUDENTSKO DELO V SLOVENIJI

V diplomski nalogi je predstavljeno, kakšna sta obseg in narava študentskega dela v Sloveniji. Zajeti so podatki o številu koncesionarjev, številu njihovih podružnic, pa tudi o zaslužku dijakov in študentov ter številu izdanih napotnic. Primerjava določenih kazalcev med Slovenijo in izbranimi državami EU je povzeta po raziskavah Evroštudent 2005 in Eurostudent 2005. Zelo pomembna je pravna ureditev tega področja. Gre predvsem za Zakon o delovnih razmerjih, za zavarovanje in obdavčitev študentskega dela. Pri posredovanju študentskega dela igrajo vlogo posrednika med študenti in delodajalci agencije za posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom – študentski servisi. Za opravljanje tovrstne dejavnosti potrebujejo koncesijo, podeljeno s strani Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve. Pogoji za pridobitev so natančneje določeni v Pravilniku o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje, s poslovnimi partnerji pa sodelujejo na osnovi Splošnih pogojev poslovanja. V okviru primera študentskega servisa so natančneje opisana dela, ki jih študentje opravljajo in zahtevnostna stopnja teh del. Natančneje je opisan tudi postopek včlanitve v servis in prednosti članstva.

Ključne besede: Študent, študentski servis, študentsko delo

STUDENT WORK IN SLOVENIA

In my dissertation I engage the question of scope of student work in Slovenia and the nature of it. Used data contains the number of concessionaires and their branches, student earnings and the number of issued referrals. Comparison of certain indicators between Slovenia and some EU countries is summarised from researches Evroštudent 2005 and Eurostudent 2005. Legal regulation of this field is very important, mostly law concerning working relationships, insurance and taxation of student work. The student employment services are the mediators between students and employers. For conducting such activity agencies need franchise, which is given by the ministry for work, family and social matters. Terms to gain it are specified in Rules about conditions for agencies that are conducting activities for employment. Cooperation with their partners is based on General requirements of business. The nature of student work and the pretentiousness level of it is described more in details on the case of student service.

Key words: Student, Student employment service, Student work

KAZALO

1.	UVOD	6
2.	OPREDELITEV POJMOV	8
3.	OBSEG ŠTUDENTSKEGA DELA	10
3.1	STATISTIČNI PODATKI.....	12
3.1.1	Število koncesionarjev v letih 2000 - 2004	12
3.1.2	Število podružnic v letih 2001 - 2004.....	13
3.1.3	Fakturirani prihodek v letih 2000 - 2004	14
3.1.4	Prejemki prejemnikov v letih 2002 - 2004.....	15
3.1.5	Število izdanih napotnic v letih 2001 - 2004	16
3.1.6	Povprečni zaslužek na napotnico v letih 2001 - 2004	17
3.1.7	Zaslužek dijakov in študentov v letih 2000 - 2004.....	18
3.1.8	Sklep.....	18
3.2	PRIMERJAVA MED SLOVENIJO IN EU.....	19
3.2.1	Raziskava Evroštudent 2005.....	19
3.2.1.1	Delo študentov v času študija.....	20
3.2.1.2	Dohodki iz dela študentov (glede na izobrazbo staršev).....	21
3.2.1.3	Dohodki iz dela študentov glede na starost študentov	23
3.2.1.4	Tedenski razpored časa glede na obseg plačanega dela.....	24
3.2.1.5	Samoocena delovnih obremenitev študentov (obremenitev z dejavnostmi, povezanimi s študijem in plačanim delom)	26
3.2.1.6	Sklep.....	27
4.	PRAVNA UREDITEV ŠTUDENTSKEGA DELA	28
4.1	ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH	28
4.2	ZAVAROVANJE ŠTUDENTOV	29
4.3	VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU	29
4.4	OBDAVČITEV ŠTUDENTSKEGA DELA	30
4.4.1	ZDoh-1	30
4.4.2	ZDoh-1A.....	31

4.4.3	ZDoh-1C	31
4.4.4	ZDoh-1D	32
5.	AGENCIJE IN PODJETJA	34
5.1	POSREDOVANJE DELA DIJAKOM IN ŠTUDENTOM	34
5.1.1	Napotnica	35
5.1.2	Zaposleni v agenciji	36
5.1.3	Podatki o agenciji, delovni prostori, podružnice	36
5.1.4	Podelitev koncesije	37
5.1.5	Plačilo storitev agencije in stroški	37
5.1.6	Poročanje agencije	38
5.2	POSLOVANJE MED PODJETJI IN AGENCIJAMI	38
5.2.1	Dolžnosti študenta oz. dijaka	38
5.2.2	Poslovni partner	39
5.2.3	Agencija	39
5.2.4	Koncesijska dajatev	40
6.	ŠTUDENTSKI SERVIS	41
6.1	NARAVA ŠTUDENTSKEGA DELA (VRSTE DEL)	41
6.1.1	Vrednotenje del	42
6.2	ŠTUDENTSKI SERVIS IN MODRI ŠTUDENTSKI SERVIS LJUBLJANA	44
6.2.1	Zgodovina	45
6.2.2	Članstvo	47
7.	ZAKLJUČEK	50
	PRAVNI VIRI	52
	VIRI	53
	INTERNETNI VIRI	54
	PRILOGE	58

1. UVOD

Opravljanje začasnih in občasnih del preko pooblaščenih agencij za posredovanje dela dijakom in študentom omogoča izboljšanje materialnega položaja predvsem tistih študentov, ki prihajajo iz socialno šibkejšega okolja. Poleg tega, da je štipendij veliko premalo, so le-te tudi precej nizke in v glavnem zadoščajo le kritju najosnovnejših stroškov. Tako je delo preko študentskega servisa med študenti zelo dobrodošlo, saj marsikateremu rednemu in izrednemu študentu omogoča plačilo šolnine in nakup študijske literature. Ker večina študentov v času študija ne biva doma, si z delom pomagajo in omogočijo bivanje v univerzitetnem središču, še posebej tisti, ki so si zaradi premajhnega števila študentskih postelj prisiljeni iskati stanovanja pri zasebnikih.

Študentsko delo pa ne pomeni le materialno korist. Omogoča pridobivanje delovnih izkušenj, študentje se lahko preizkusijo v opravljanju različnih del, preko katerih lahko ugotovijo, kaj jih bolj zanima, ali so se odločili za pravi študij, vodi jih lahko tudi v kasnejšo redno zaposlitev. Vsekakor pripomore k navezovanju stikov in k spoznavanju ljudi, kar lahko koristi pri nadaljnjem iskanju redne zaposlitve. Torej, prispeva pomemben delež k posameznikovemu socialnemu kapitalu.

Diplomska naloga se osredotoča na trenutne razmere študentskega dela v Sloveniji, in sicer na podlagi raziskovalnega vprašanja: Kakšna sta obseg in narava študentskega dela v Sloveniji?

Cilj je prikazati trenutno stanje in ureditev tega področja s predpostavko, da je le-to zelo razširjeno, kar omogoča tudi trenutna zakonska ureditev, in priljubljeno tako med študenti kot med delodajalci. Zanimivo je, da nikjer v EU ne poznajo študentskega dela oz. nimajo tega področja posebej urejenega. Tako so tudi Študentski servisi slovenska posebnost.

Diplomsko delo je vsebinsko razdeljeno na pet delov:

V prvem poglavju so opredeljeni pojmi.

V drugem poglavju je na osnovi statističnih podatkov prikazano, v kakšnem obsegu se študentsko delo pojavlja v Sloveniji kot tudi v nekaterih državah EU. Podatki, ki so analizirani v prvem delu poglavja, so pridobljeni na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve; v drugem delu (kjer so primerjalno podani podatki za nekatere države EU) pa so uporabljeni podatki raziskav Evroštudent 2005 in Eurostudent 2005.

Tretje poglavje je namenjeno pregledu trenutne pravne ureditve študentskega dela. Gre predvsem za določbe Zakona o delovnih razmerjih, zavarovanje študentov, varnost in zdravje pri delu ter obdavčitev študentskega dela.

V četrtem poglavju pa je opisano delovanje agencij, kako lahko posredujejo dela dijakom in študentom, ter sodelovanje med agencijami in podjetji.

V petem poglavju je predstavljen primer študentskega servisa Modri študentski servis in narava študentskega dela.

Sledi sklepni del, kjer so povzete ugotovitve v zvezi z raziskovalnim vprašanjem in mnenje v zvezi z nekaterimi obetajočimi se spremembami na področju študentskega dela.

2. OPREDELITEV POJMOV

DIJAK – je po 44. členu Zakona o poklicnem in strokovnem izobraževanju (Uradni list RS 12/1996, 44/2000) *»kdor se vpiše v nižjo oz. srednjo poklicno šolo, v srednjo tehniško oz. drugo srednjo strokovno šolo.«*

Po 17. členu Zakona o gimnazijah (Uradni list RS 12/96, 59/01) je dijak oseba, *»ki se vpiše v gimnazijo oz. maturitetni tečaj.«*

Status dijaka preneha: *»30 dni po izteku šolskega leta; če se med izobraževanjem ne vpiše v naslednji letnik v predpisanih rokih; če se izpiše; če je bil izključen; če je sklenil delovno razmerje ali je pridobil status zasebnika ali samostojnega podjetnika.«* (ZPSI, 47. člen.)

ŠTUDENT – je po 65. členu Zakona o visokem šolstvu (Uradni list RS 100/04 – UPB2) *»oseba, ki se vpiše na visokošolski zavod na podlagi razpisa za vpis in se izobražuje po dodiplomskem ali podiplomskem študijskem programu. Status študenta se izkazuje s študentsko izkaznico.«*

»Status študenta preneha, če študent: diplomira; ne diplomira v 12 mesecih po zaključku zadnjega semestra; se izpiše; se med študijem ne vpiše v naslednji letnik oz. semester; je bil izključen; dokonča podiplomski študij; ne dokonča podiplomskega študija v ustreznem s statutom predpisanem roku.« (ZViS, 70. člen.)

V drugem, četrtem in sedmem primeru iz prejšnjega odstavka, se lahko študentu iz upravičenih razlogov status študenta podaljša, vendar največ za dobo 12 mesecev (ZViS, 70. člen.)

AGENCIJA ZA ZAPOSLOVANJE - 6. člen Zakona o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti določa, da posredovanje zaposlitve in posredovanje dela izvaja Zavod RS za zaposlovanje.

»Ministrstvo, pristojno za delo, lahko s pogodbo o koncesiji pooblasti organizacijo oziroma delodajalca, ki izpolnjuje kadrovske, organizacijske in druge pogoje, da izvaja strokovne naloge posredovanja dela, posredovanja zaposlitve, posredovanja

in zagotavljanja delovne sile, izdelavo zaposlitvenega načrta in izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja.» (ZZZPB, 6. člen, drugi odstavek.)

AGENCIJA ZA POSREDOVANJE DELA DIJAKOM IN ŠTUDENTOM – izvaja posredovanje začasnih in občasnih del dijakom in študentom na podlagi izdane napotnice. (Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje, 3. člen.)

Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje podrobneje ureja delovanje agencij.

ZAČASNA IN OBČASNA DELA DIJAKOV IN ŠTUDENTOV – prvi odstavek 216. člena Zakona o delovnih razmerjih (Uradni list RS 42/02, v nadaljevanju: ZDR) določa, da lahko *»dijaki, ki so že dopolnili 15 let starosti in študentje opravljajo začasno ali občasno delo tudi na podlagi napotnice pooblaščne organizacije, ki opravlja dejavnost posredovanja dela dijakom in študentom, v skladu s predpisi s področja zaposlovanja.«*

»Kot začasno ali občasno delo v skladu s prejšnjim odstavkom lahko dijak ali študent opravlja tudi delo na delovnem mestu pri posameznem delodajalcu, vendar najdalj 90 dni brez prekinitve v posameznem koledarskem letu.«

(ZDR, 216. člen, drugi odstavek.)

3. OBSEG ŠTUDENTSKEGA DELA

Po mnenju Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve (v nadaljevanju: ministrstvo) je prva od težav študentskega dela prav obseg samega dela. Po izračunih ministrstva so v letu 2004 delodajalci plačali za študentsko delo toliko sredstev, da bi zadoščalo za približno *»25.000 delovnih mest s povprečno bruto plačo v višini 300.000 SIT.«*

(http://www.nsi.si/index.php2.option=com_content&task=view&id=2228&itemid=2, 9. 2. 2006.)

Vendar ravno zaradi nizkih stroškov študentskega dela delodajalci na nekatera delovna mesta redno ne zaposlujejo. Velikokrat gre tudi za lažja dela, ki bi bila primerna za težje zaposljive osebe

(http://www.nsi.si/index.php2.option=com_content&task=view&id=2228&itemid=2, 9. 2. 2006.)

Vlada poskuša s svojimi ukrepi zmanjšati obseg študentskega dela in s tem omogočiti več rednega zaposlovanja. To ji ni uspelo s spremembami Zakona o dohodnini, ta je namreč prinesel največ sprememb študentom starejšim od 26. let (glej poglavje 3.4.4), zato zdaj napoveduje, da bi študentsko delo omejila na 90 dni v posameznem koledarskem letu. Dijak oz. študent bi torej lahko v posameznem koledarskem letu delal največ tri mesece. Spremembe se obetajo tudi študentskim servisom. Gre predvsem za znižanje priznanih stroškov študentskim servisom, saj se glede na sedanje razmere postavlja vprašanje, ali trenutno priznani stroški študentskih servisov omogočajo prevelike akumulacije dobička pri določenih subjektih.

(http://www.nsi.si/index.php2.option=com_content&task=view&id=2228&itemid=2, 9. 2. 2006.) *»Tako se pogosto denar, ki je posledica študentskega dela, plasira v portfeljske naložbe, namesto da bi se ga namenjalo za izboljšanje študijskih, bivalnih in pristočasnih zmogljivosti oz. dejavnosti študentov.«*

(http://www.nsi.si/index.php2.option=com_content&task=view&id=2228&itemid=2, 9. 2. 2006.)

Dejavnost posredovanja začasnih in občnih del dijakom in študentom naj bi se razširila tudi na druge institucije (npr. Zavod RS za zaposlovanje), da bi zagotovili

neprofitnost posredovanja dela. Dejavnost posredovanja študentskega dela bi se morala opravljati kot služba v javnem interesu in ne kot profitna dejavnost.

Študentsko delo predstavlja na trgu delovne sile nelojalno konkurenco. Nižje obdavčenje takega dela omogoča ceneno delovno silo.

(http://www.nsi.si/index.php2.option=com_content&task=view&id=2225&itemid=2, 9. 2. 2006.)

»Študent, ki dobi za svoje delo neto 100.000 SIT prek napotnice za študentsko delo, stane podjetje le 115.000 SIT. Če pa bi podjetje za isto delo plačalo delavca prek pogodbe o zaposlitvi, bi bil strošek podjetja okrog 220.000 SIT.«

(http://www.nsi.si/index.php2.option=com_content&task=view&id=2225&itemid=2, 9. 2. 2006.)

Ker predstavlja ob pomanjkanju štipendij študentsko delo socialni korektiv, bi bilo najprej potrebno urediti štipendijsko politiko in druga področja, ki posegajo v socialni položaj dijakov in študentov.

(http://www.nsi.si/index.php2.option=com_content&task=view&id=2225&itemid=2, 9. 2. 2006.)

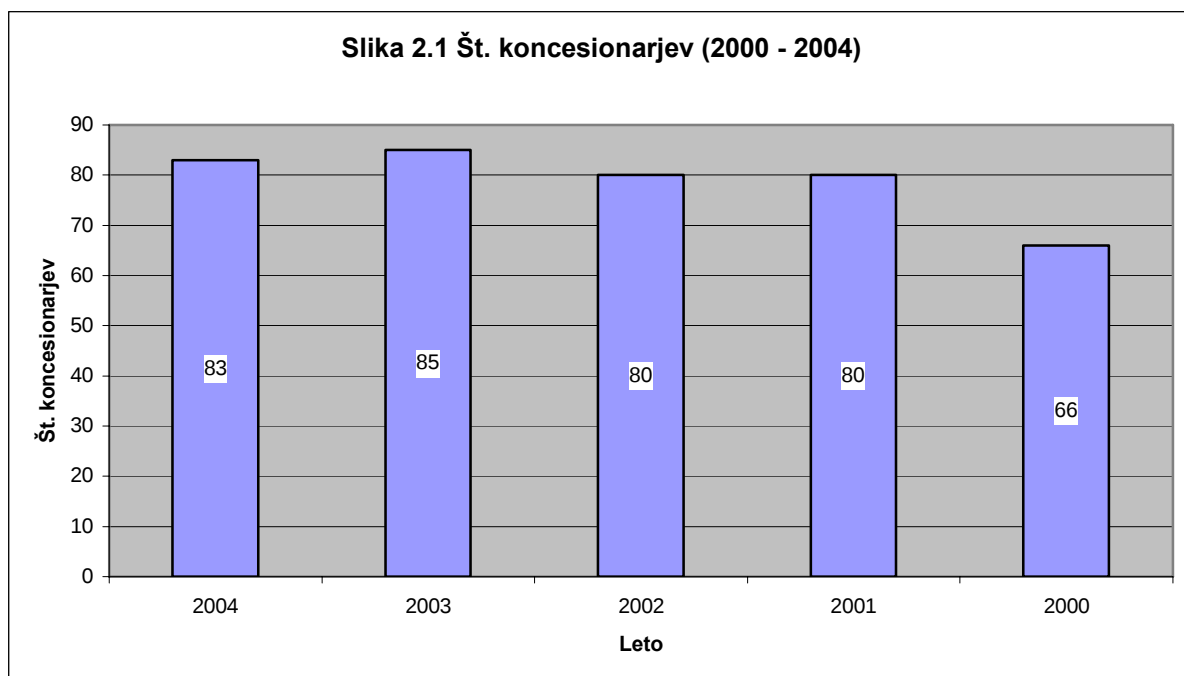
3.1 STATISTIČNI PODATKI

Statistični podatki so bili pridobljeni na Ministrstvu za delo, družino in socialne zadeve. Podatki se nanašajo na časovno obdobje med leti 2000 - 2004, pri čemer za leti 2000 in 2001 določeni podatki manjkajo¹. (Priloga A)

Gre za naslednje podatke:

- št. koncesionarjev,
- št. podružnic,
- fakturirani prihodek,
- prejemki prejemnikov,
- št. izdanih napotnic,
- povprečni zaslužek na napotnico,
- zaslužek dijakov in študentov.

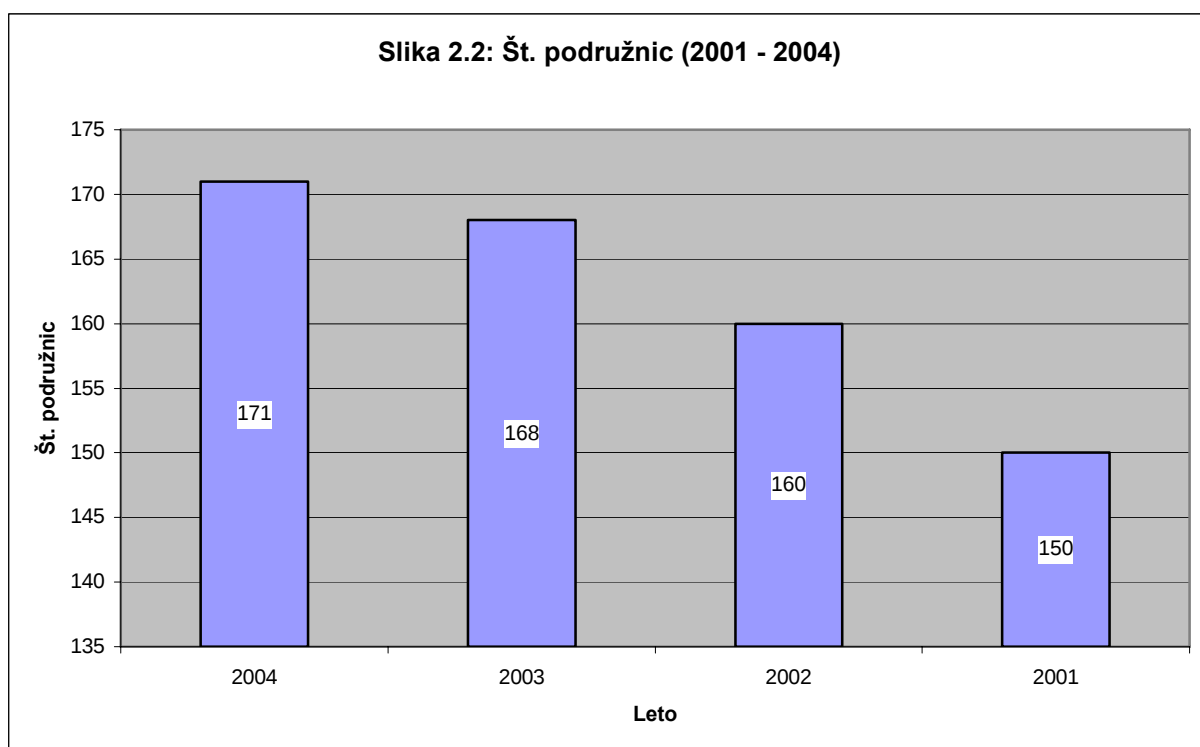
3.1.1 Število koncesionarjev v letih 2000 - 2004

¹ Manjkajo tudi podatki za leto 2005, saj v času pisanja diplome še niso bili popolni, ker nekateri koncesionarji kljub določenemu roku (15. april) še vedno niso oddali podatkov pristojnemu ministrstvu.

Največji porast koncesionarjev je bil v letu 2001, saj je število s 66 zraslo kar na 80. Leta 2002 je število ostalo enako, 2003 se je z 80 povečalo na 85, v letu 2004 pa zmanjšalo na 83. Torej od večjega porasta v letu 2001 ostaja število koncesionarjev približno enako oz. celo rahlo upada, kar morda že nakazuje manjše potrebe po tovrstnih storitvah. Kot je že omenjeno, naj bi spremembe, ki jih vlada napoveduje, precej omejile obseg študentskega dela. Po besedah predstavnikov nekaterih študentskih servisov se je za podaljševanje koncesijske pogodbe potrebno vse bolj truditi.

3.1.2 Število podružnic v letih 2001 - 2004²

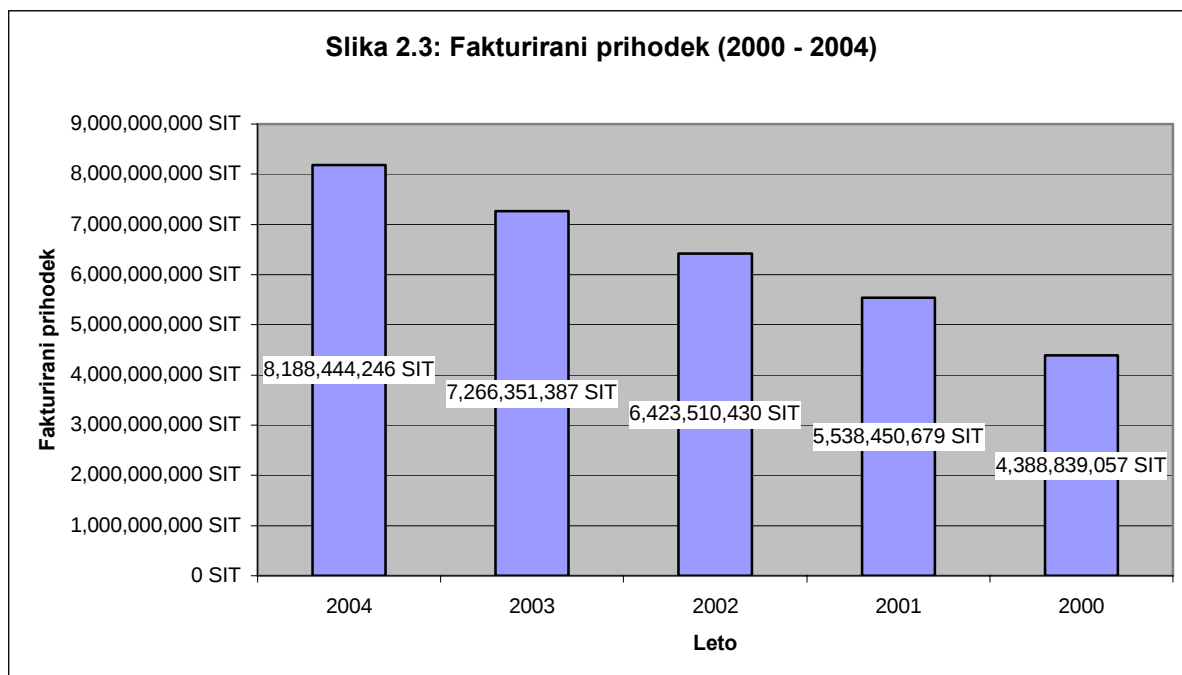
Vsak koncesionar ima lahko več podružnic, ki delujejo na različnih območjih. Namen je seveda biti čim bolj dostopen čim večjemu številu potencialnih članov. V letih od 2001 do 2003 je število podružnic precej naraščalo. Leta 2001 jih je bilo 150, leto kasneje že 160, v letu 2003 pa 168. Manjši porast je v letu 2004, saj se je število povečalo le za 3 podružnice, torej jih je bilo 171. Glede na zmanjšanje števila koncesionarjev (glej sliko 2.1) je logična posledica, da se tudi število

² Ni podatka za leto 2000

podružnic bistveno ne povečuje. Sklepamo lahko, da gre za zadostno pokritost dejavnosti posredovanja dela dijakom in študentom.

V letu 2004 je torej v Sloveniji delovalo 83 študentskih servisov s 171 poslovalnicami. Dejavnost študentskih servisov se je v zadnjih letih uvrstila med najhitreje rastoče gospodarske panoge.

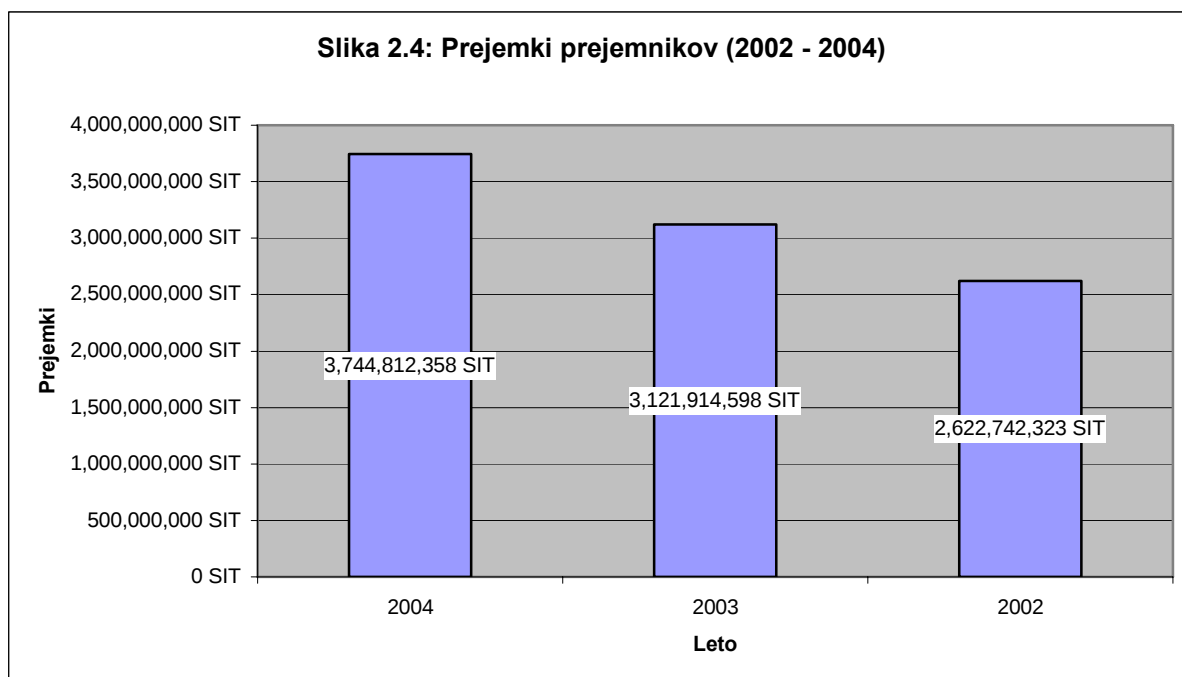
3.1.3 Fakturirani prihodek³ v letih 2000 - 2004

Zasluzek dijakov in študentov, ki opravljajo delo preko pooblaščenih agencij, se je v štirih letih skoraj podvojil (glej sliko 2.7). Fakturirani prihodek se je od leta 2000 povečeval za približno eno milijardo na leto. S 4.388.839.047 SIT leta 2000 se je v štirih letih povečal na 8.188.444.246 SIT. Vidimo torej, da se obseg dela dijakov in študentov hitro povečuje. Razlog ni nujno samo v tem, da dela vse večje število dijakov in študentov, ampak tudi, da tisti, ki delajo, opravljajo vse več delovnih ur. Upoštevati je potrebno tudi dejstvo, da se urne postavke povišujejo. Očitno je, da je študentsko delo med delodajalci vse bolj priljubljeno.

³ Fakturirani prihodek predstavlja 10-odstotno koncesijsko dajatev in predstavlja 10% fakturiranih zaslužkov dijakov in študentov za opravljena začasna in občasna dela.

3.1.4 Prejemki prejemnikov⁴ v letih 2002 - 2004⁵

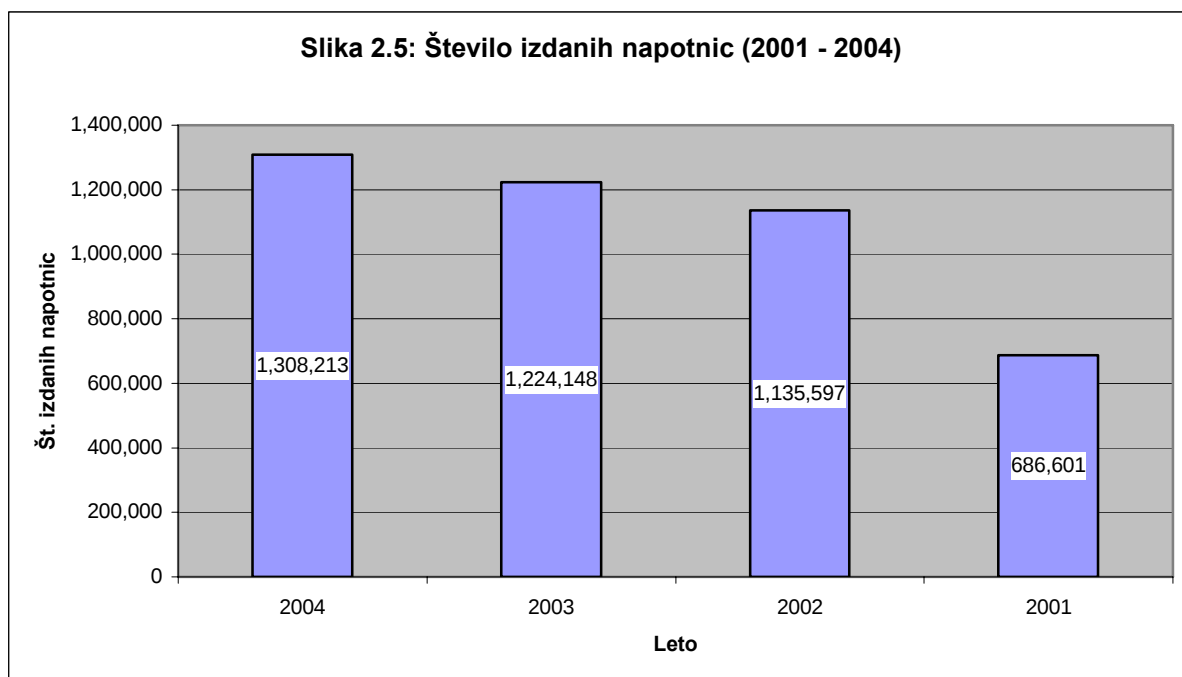
Tako kot narašča fakturirani prihodek, se višajo tudi prejemki prejemnikov, saj se le-ti izračunajo iz fakturiranega prihodka dijakov in študentov. Od 10-odstotne koncesijske dajatve se študentskemu servisu najprej priznajo pavšalni stroški za njihovo poslovanje, preostanek sredstev pa se mora v skladu s Pravilnikom nakazati Študentski organizaciji Slovenije. Ta je v letu 2002 prejela 2.622.742.323 SIT, leta 2003 3.121.914.598 SIT in v letu 2004 3.744.812.358 SIT.

Glede na podatke lahko izračunamo, da je bilo v letu 2004 študentskim servisom priznanih 4.443.631.888 SIT stroškov. Tu pa se postavlja vprašanje, ali so meje priznanih stroškov postavljene previsoko in s tem omogočajo kopičenje bogastva pri posameznih subjektih.

⁴ Prejemnik je Študentska organizacija Slovenije (ŠOS)

⁵ Ni podatka za leti 2000 in 2001

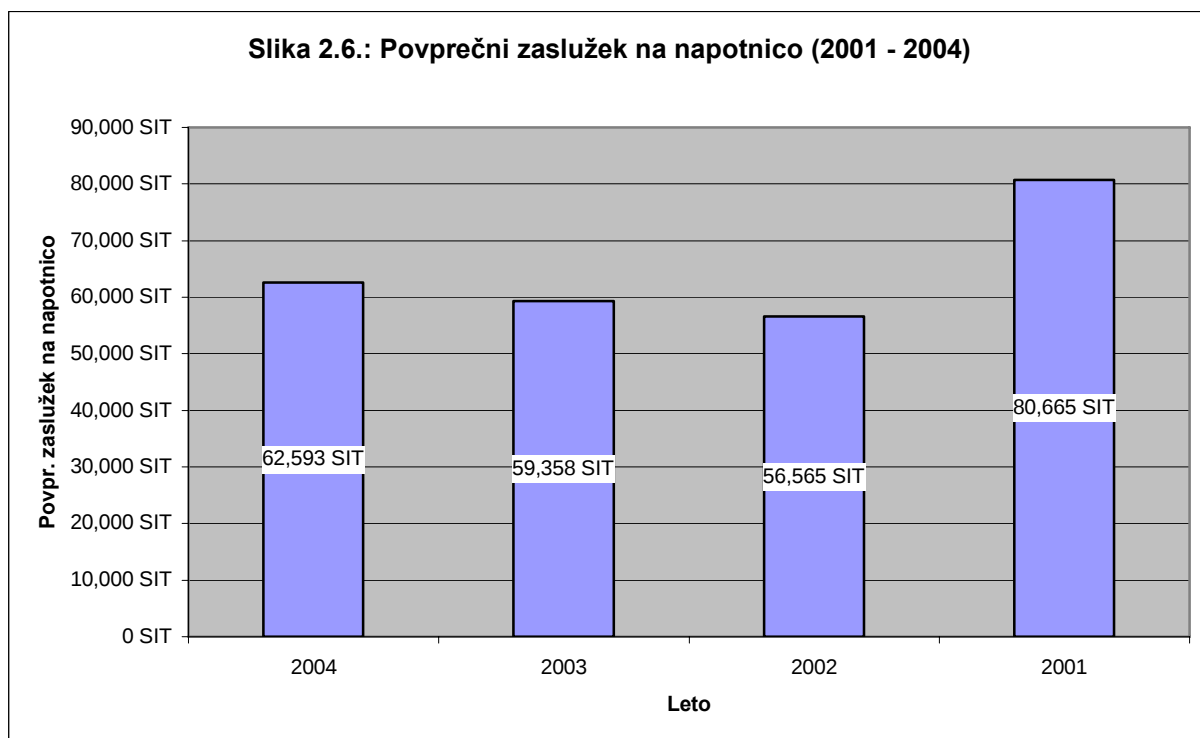
3.1.5 Število izdanih napotnic v letih 2001 - 2004⁶

Leta 2001 je bilo izdanih napotnic 686.601, leta 2002 pa že 1.135.597. Glede na to, da se fakturirani prihodek ni bistveno povečal - vseskozi enakomerno narašča (glej sliko 2.3), prav tako ne zaslužek dijakov in študentov, ki tudi enakomerno narašča (glej sliko 2.7), povprečni zaslužek na napotnico pa je bistveno upadel (glej sliko 2.6), lahko sklepamo, da se je posamezni zaslužek porazdelil na več napotnic. Od leta 2002 naprej število izdanih napotnic pričakovano narašča, kar prav tako govori v prid vse večjega obsega študentskega dela. Iz zgornjega grafa lahko izračunamo, da je bilo v letu 2004 na mesec v povprečju izdanih 109.018 napotnic. Po podatkih Statističnega urada RS je bilo v šolskem letu 2003/2004 skupaj vpisanih 190.408 dijakov in študentov, v šolskem letu 2004/2005 pa 193.105. Delala je torej več kot polovica vseh dijakov in študentov skupaj. Vendar pa je treba poudariti, da lahko isti dijak ali študent dvigne na mesec več napotnic, zato iz števila izdanih napotnic ne moremo natančno sklepati, koliko dijakov in študentov je dejansko delalo. Prav tako je možnost izplačevanja zaslужka na več kot eno napotnico.

⁶ Ni podatka za leto 2000

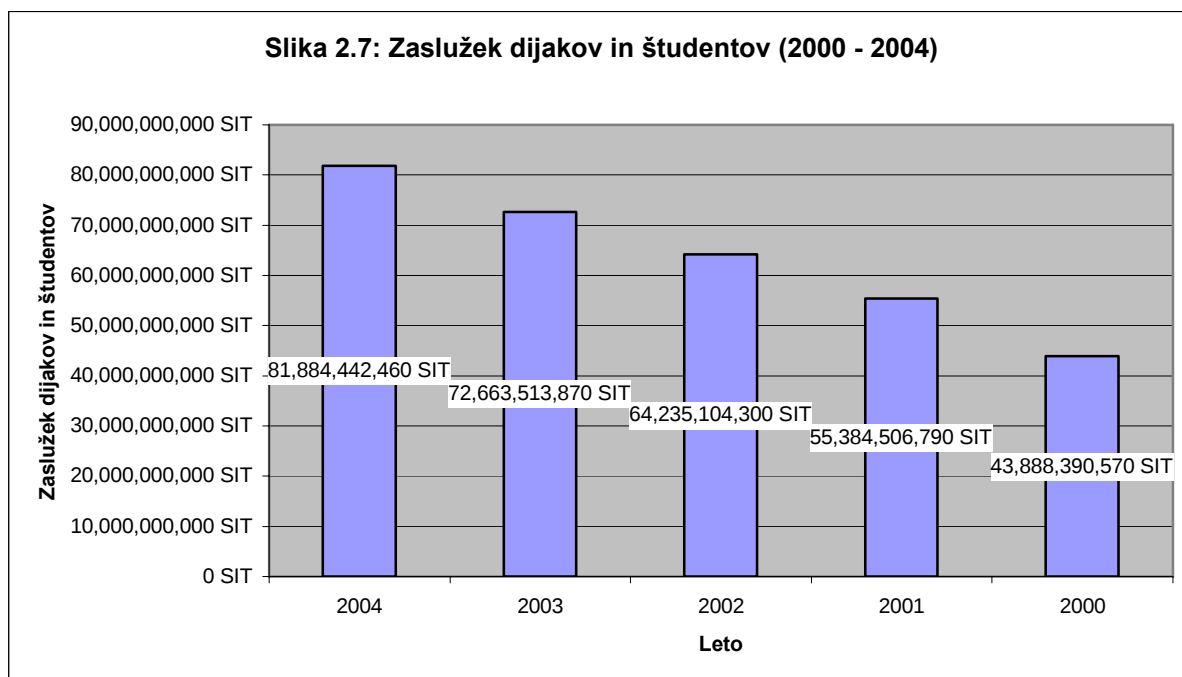
3.1.6 Povprečni zaslužek na napotnico v letih 2001 - 2004⁷

Povprečni zaslužek na napotnico je leta 2001 znašal kar 80.665 SIT. Že v naslednjem letu je ta znesek znašal bistveno manj, in sicer 56.565 SIT. Glede na porast napotnic v istem letu (glej sliko 2.5) ter enakomerno naraščanje fakturiranega prihodka (glej sliko 2.3) in zaslužka dijakov in študentov (glej sliko 2.7) lahko sklepamo, da se je posamezni zaslužek porazdelil na več napotnic. Tako je logična posledica, da v povprečju znaša posamezni zaslužek na napotnico manj. Vse do leta 2004 se povprečni zaslužek rahlo povečuje, kar je poleg večjega obsega študentskega dela možno pripisati tudi dejstvu, da se urne postavke malce povišujejo.

⁷ Ni podatka za leto 2000

3.1.7 Zaslужek dijakov in študentov v letih 2000 - 2004

Celotni zaslужek študentov in dijakov iz leta v leto narašča. To smo ugotovili že pri fakturiranem prihodku (glej sliko 2.3), ki predstavlja 10% celotnih zaslужkov dijakov in študentov. V letu 2000 je celotni zaslужek dijakov in študentov znašal 43.888.390.570 SIT, leta 2004 pa 81.884.442.460 SIT, kar je za 37.996.051.890 SIT več. Celotni zaslужek se je skoraj podvojil.

3.1.8 Sklep

Število koncesionarjev se je najbolj povečalo leta 2001, ko se je s 66 povečalo na 80. V zadnjem času pa je že opaziti stagniranje oz. tudi že upadanje števila koncesionarjev. Število podružnic se je najbolj povečevalo v letih 2001, 2002 in 2003. Oboje nakazuje, da gre za zadostno pokritost dejavnosti posredovanja dela dijakom in študentom, še posebej zdaj, ko se obetajo spremembe glede omejitve takšnega dela. Zaslужek dijakov in študentov se iz leta v leto povečuje in s tem tudi fakturirani prihodki ter prejemki ŠOS-a. Vidimo torej, da obseg dela preko študentskih servisov zaenkrat še vedno narašča.

3.2 PRIMERJAVA MED SLOVENIJO IN EU

3.2.1 Raziskava Evroštudent 2005

Gre za raziskavo »o ekonomskem, socialnem, bivalnem položaju in mednarodni mobilnosti študentov v Sloveniji. Projekt je organiziralo in vodilo Ministrstvo za visoko šolstvo, znanost in tehnologijo (MVZT), za tehnično izvedbo pa je poskrbelo podjetje M-KORI. V vseh fazah projekta je delo spremljala komisija, sestavljena iz predstavnikov MVZT, Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, Statističnega urada RS in ŠOS - Študentske organizacije Slovenije.« (Evroštudent 2005, 2005:1.)

Projekt je bil zasnovan na izhodiščih skupnega evropskega projekta Eurostudent, ki je nastal kot nadgradnja statističnega spremljanja in raziskovanja socialno-ekonomskega položaja študentov v nekaterih evropskih državah⁸. V Sloveniji je bilo v raziskavo vključenih skoraj 5000 študentov, kar je približno 5 % študentske populacije. Izbrani so bili po metodi enostavnega slučajnega vzorčenja. Zajeti so bili redni in izredni študenti, ki študirajo na univerzah in samostojnih visokošolskih zavodih v Sloveniji. Delež vrnjenih vprašalnikov je presegel 38 % (Evroštudent 2005.)

V nadaljevanju bodo predstavljeni rezultati, ki pokrivajo področje študentskega dela v Sloveniji⁹. Za primerjavo s Slovenijo bodo na kratko prikazani še rezultati nekaterih evropskih držav.

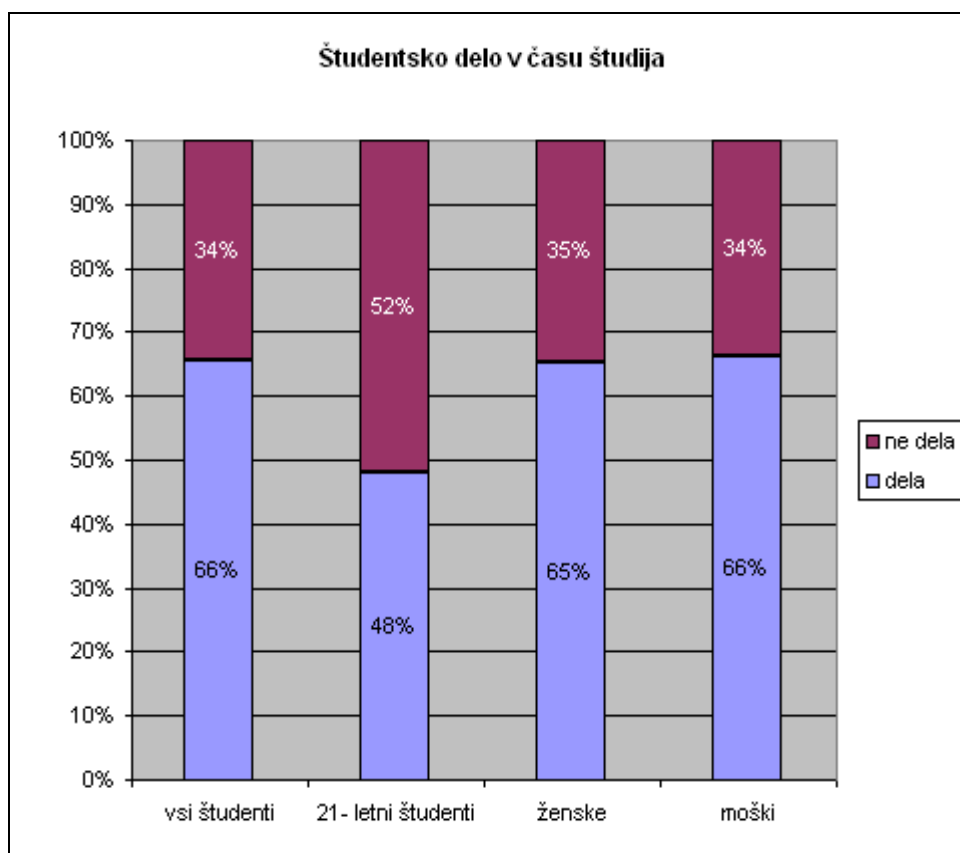
Še enkrat je treba poudariti, da gre samo za študente, medtem ko so podatki v poglavju 2.1 zajemali tudi dijake. Ker se dela preko agencij v večji meri poslužujejo študenti, je razumljivo, da je delež tistih, ki delajo, znotraj študentske populacije višji.

⁸ Vključene so bile naslednje države: Avstrija, Nemčija, Španija, Finska, Francija, Irska, Italija, Latvija, Nizozemska, Portugalska in Velika Britanija.

⁹ Poglavje Študentsko delo in razporeditev časa

3.2.1.1 Delo študentov v času študija

Slika 2.8: Študentsko delo v času študija

Vir: Raziskava Evroštudent 2005

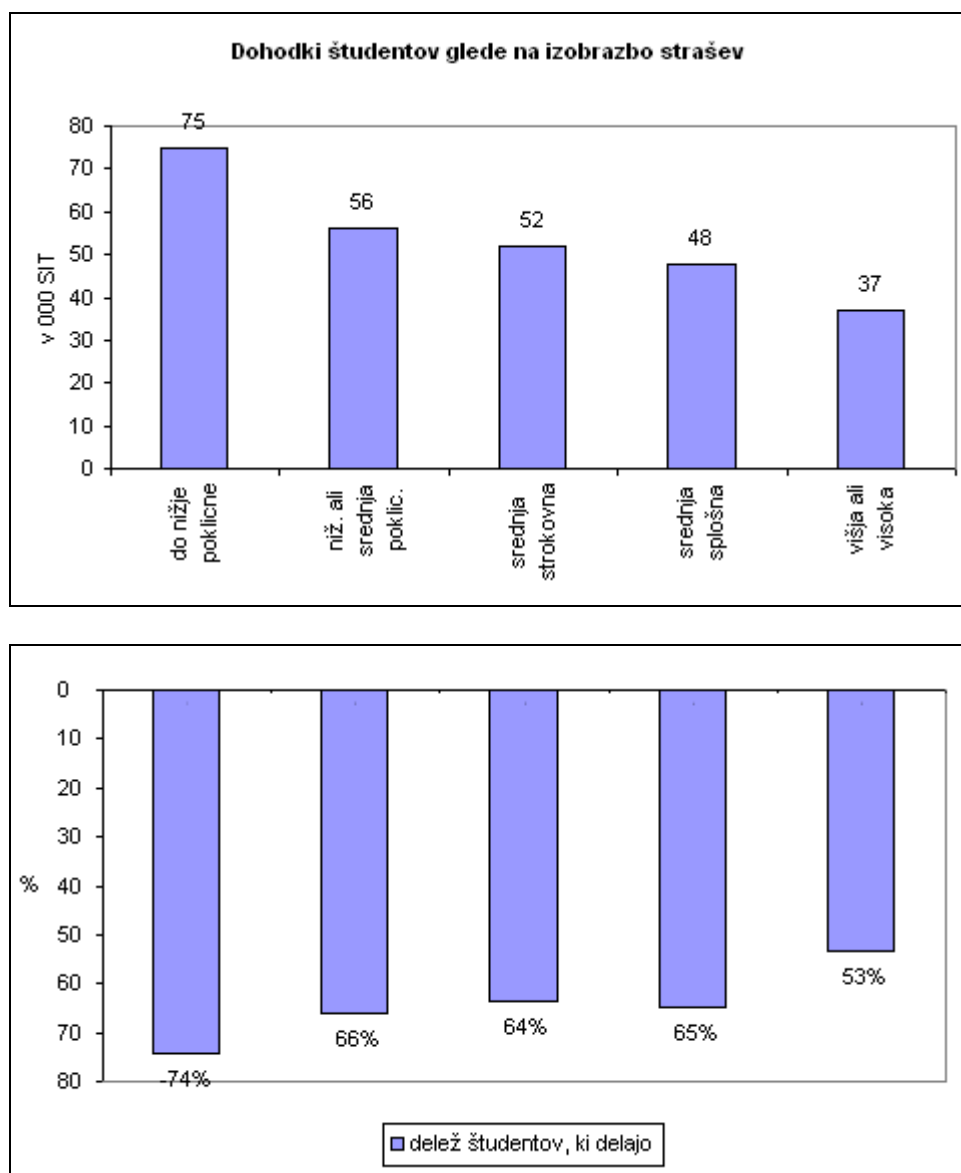
Med študentsko populacijo v Sloveniji je delež študentov, ki v času študija opravljajo plačano delo, 66 %. Med 21-letnimi študenti je takih, ki delajo 48 %, kar pomeni, da s starostjo narašča delež tistih študentov, ki delajo. Med moškimi in ženskami ni bistvene razlike, za 1 % je med študenti, ki delajo, več moških.

Med evropskimi državami imajo podobne deleže študentov, ki delajo Avstrija (67 %), Nemčija (66 %), Finska (65 %) in Irska (69 %). Daleč največji delež študentov, ki delajo, ima Nizozemska, in sicer kar 91 %, najmanjšega pa Portugalska z 20 %. Tudi v teh državah se z višanjem starosti večja delež študentov, ki dela. Nekatere razlike med državami so lahko posledica dejstva, da se starost študentske populacije med državami razlikuje. Zato je posebej prikazan rezultat za 21-letne študente, ki delajo. V tej skupini so nam najbližje Španija (47

%), Avstrija in Finska (obe 50 %) ter Francija (46 %). Glede na spol prav tako ni bistvenih razlik. (Eurostudent 2005:126,127.)

3.2.1.2 Dohodki iz dela študentov (glede na izobrazbo staršev)

Slika 2.9: Dohodki iz dela študentov glede na izobrazbo staršev

Vir: Raziskava Eurostudent 2005

Slika 2.9 prikazuje povprečne dohodke študentov glede na njihov socialni položaj, določen z izobrazbo staršev in delež študentov iz vsake skupine, ki delajo. Pričakovano je, da imajo starši z nižjo izobrazbo manjši osebni dohodek kot tisti z višjo. Za potrebe diplomske naloge izobrazba staršev sicer ni relevantna, ker pa je

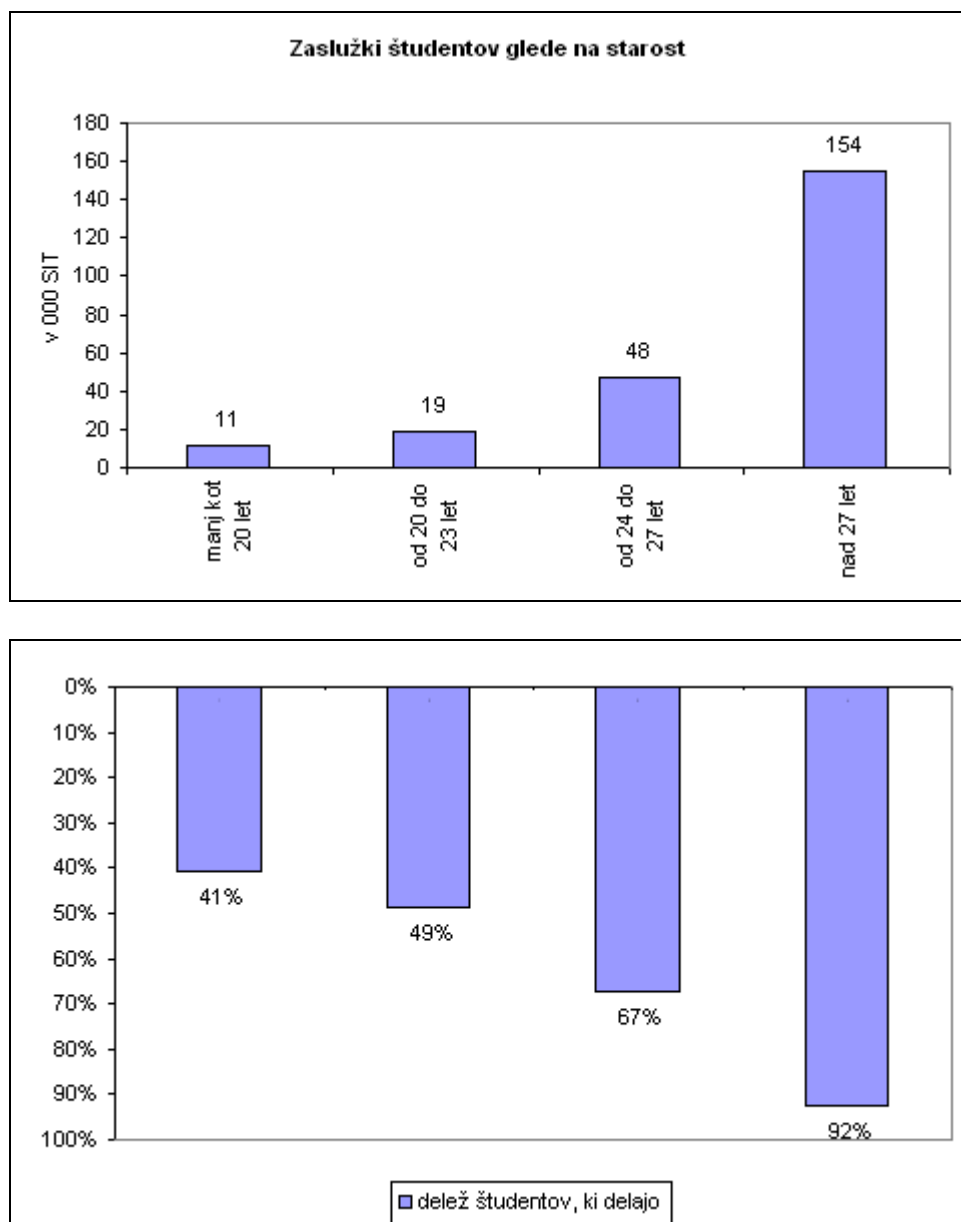
hkrati prikazan zaslužek študentov in ker študentsko delo marsikomu omogoča, da sploh lahko študira, je ta prikaz vseeno vključen.

Tako povprečni dohodek kot tudi delež študentov, ki delajo, sta najvišja v skupini, ki ima starše z najnižjo izobrazbo, in najnižja v skupini študentov, ki imajo starše z visoko izobrazbo. Rezultat je seveda pričakovan, saj starši z nižjo izobrazbo v večini primerov ne morejo v zadostni meri finančno podpirati svojih otrok. V skupini študentov s starši z nižjo poklicno izobrazbo je delež študentov, ki dela, 74 %, povprečni zaslužek pa znaša 75.000 SIT. V skupini študentov s starši, ki imajo nižjo ali srednjo poklicno izobrazbo, je delež študentov, ki delajo, 66 %, povprečni zaslužek pa je 56.000 SIT. Med tema dvema skupinama je razlika v deležu študentov, ki delajo, in v velikosti zaslužka precejšnja. Opaznejša razlika je ponovno med zadnjima dvema skupinama. V skupini študentov s starši s srednjo splošno izobrazbo je delež študentov, ki delajo, 65 %, povprečni zaslužek pa 48.000 SIT. V skupini študentov, ki imajo starše z višjo ali visoko izobrazbo, je delež študentov, ki opravljajo delo, 53 %, povprečni zaslužek pa znaša 37.000 SIT.

Glede na raziskavo Eurostudent lahko ugotovimo, da tudi drugje po Evropi delajo več študenti, katerih starši imajo nižjo izobrazbo. Iz vzorca izstopa le Finska, kjer več delajo študenti, ki imajo starše z višjo izobrazbo (52 %), manj pa študenti, katerih starši imajo nižjo izobrazbo (47 %). Takšen rezultat je najbrž posledica dejstva, da so na Finskem do državne pomoči upravičeni vsi študenti, ne glede na socialni položaj. Irska ima najvišji delež študentov, ki delajo in imajo starše z nižjo izobrazbo (73 %), ter prav tako najvišji delež med študenti, ki delajo in imajo starše z višjo izobrazbo (66 %). Najmanjša deleža obeh skupin študentov pa ima Portugalska, in sicer 52 % študentov, ki delajo in imajo starši nižjo izobrazbo, ter 32 % študentov, ki delajo in imajo starši višjo izobrazbo. (Eurostudent 2005:130,131.)

3.2.1.3 Dohodki iz dela študentov glede na starost študentov

Slika 2.10: Zasluzki študentov glede na starost

Vir: Raziskava Evroštudent 2005

Zasluzki so najnižji pri najmlajših in najvišji pri najstarejših študentih, ki delajo. Med najmlajšimi študenti v Sloveniji je 41 % takih, ki delajo. Njihov povprečni zaslužek znaša 11.000 SIT.

Med evropskimi državami sta nam najbližje Avstrija in Španija (obe 38 %), daleč najvišji delež pa ima Velika Britanija, in sicer 57 %. (Eurostudent 2005:130,131.)

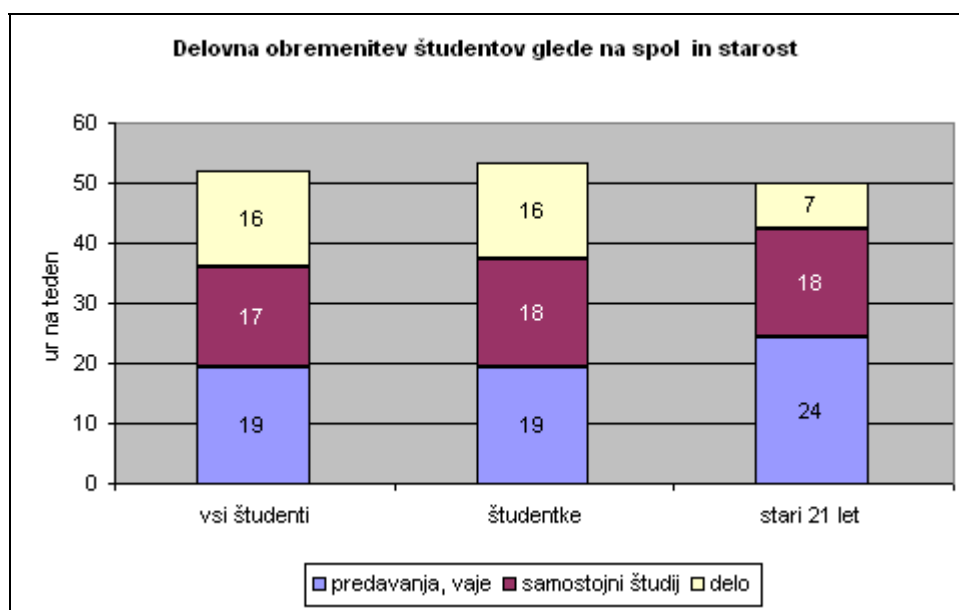
Med najstarejšimi študenti v Sloveniji je takih, ki delajo, 92 %, s čimer prepričljivo vodimo, njihov povprečni zaslužek pa znaša 154.000 SIT.

Sledita nam Avstrija z 81 % in Nemčija z 80 %. (Eurostudent 2005:130,131.)

Starejši študenti se navadno želijo vsaj delno finančno osamosvojiti, poleg tega večina študentov v času absolventskega staža opravlja kako delo ne glede na finančni položaj svojih staršev, saj že iščejo možnosti za nadaljnjo zaposlitev.

3.2.1.4 Tedenski razpored časa glede na obseg plačanega dela

Slika 2.11: Delovna obremenitev študentov glede na spol in starost

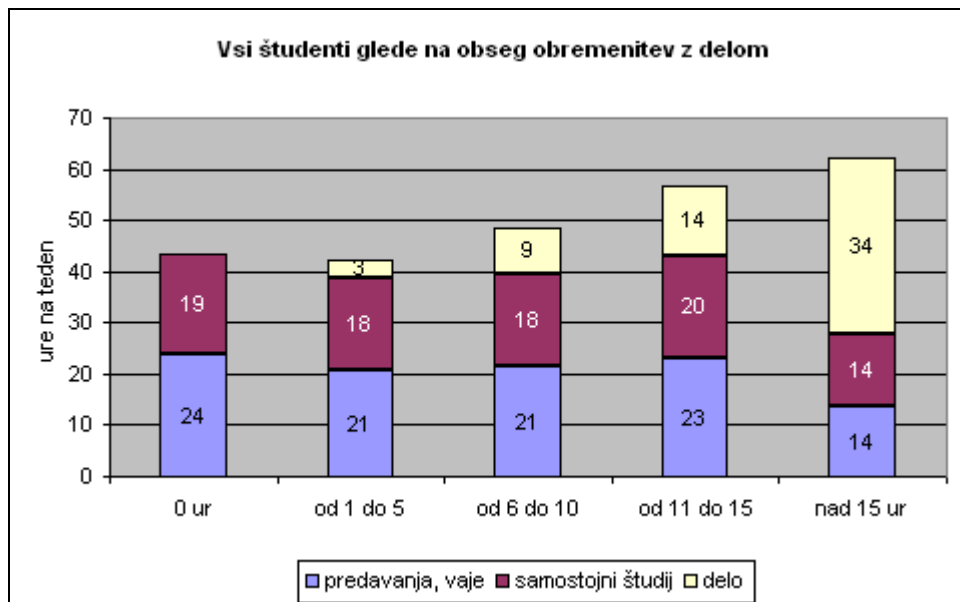
Vir: Raziskava Evroštudent 2005

Študenti v povprečju porabijo na teden 19 ur za predavanja in vaje, 17 ur za samostojno študij (za študijske obveznosti porabijo v povprečju skupaj 36 ur) in 16 ur za plačano delo.

Po številu delovnih ur na teden se najvišje uvršča Latvija, saj tam študenti delajo v povprečju 30 ur na teden, študijskim obveznostim pa namenijo 33 ur tedensko.

Najmanj ur na teden namenijo delu študenti na Portugalskem, le 5 ur, medtem ko namenijo študiju kar 41 ur na teden. (Eurostudent 2005:132,133.)

Slika 2.12: Vsi študenti glede na obseg obremenitve z delom

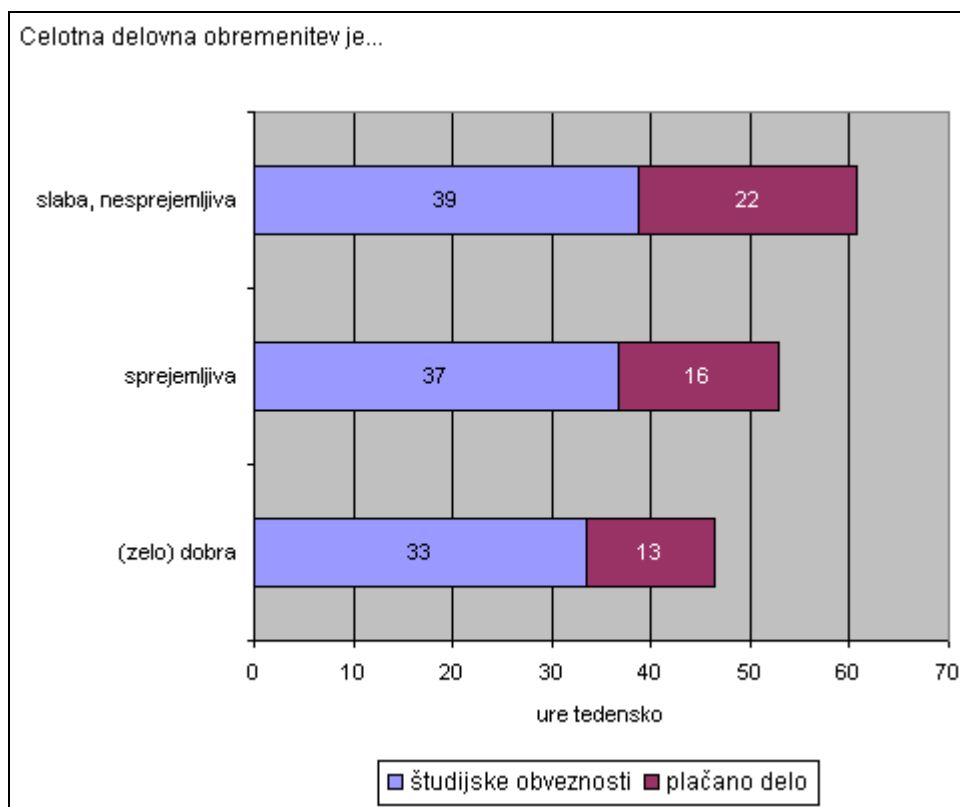

Vir: Raziskava Evroštudent 2005

Slika 2.12 prikazuje, kako obseg delovnih obremenitev vpliva na čas, ki ga študenti namenijo študijskim obveznostim. V Sloveniji študenti, ki ne delajo, za študijske obveznosti porabijo 43 ur na teden. Pri študentih, ki delajo do 15 ur na teden, obremenitev z delom ne vpliva na čas, ki ga namenijo študiju. Pri študentih, ki delajo več kot 15 ur na teden, se ure, ki jih namenijo študiju, zmanjšajo na 28 ur tedensko, delu pa namenijo v povprečju 34 ur tedensko. Če vzamemo petdnevni delavnik, to pomeni skoraj 7 ur dela na dan. Pri tem pa težko govorimo o občasnem ali začasnem delu, kar naj bi delo preko študentske napotnice bilo.

3.2.1.5 Samoocena delovnih obremenitev študentov (obremenitev z dejavnostmi, povezanimi s študijem in plačanim delom)

Slika 2.13.: Samoocena delovnih obremenitev študentov

Vir: Raziskava Evroštudent 2005

Po podatkih Raziskave Evroštudent 2005 znaša delež študentov, ki ocenjujejo svojo delovno obremenitev kot slabo, 26 %, takih, ki jo ocenjujejo kot sprejemljivo, je 47 % in 27 % takih, ki jo ocenjujejo kot (zelo) dobro.

Skupini študentov, ki ocenjujejo svojo delovno obremenitev kot zelo slabo, vzameta študij in delo na teden 61 ur (39 ur študij in 22 ur delo). V skupini, ki ocenjuje svojo delovno obremenitev kot sprejemljivo, porabijo študenti za študij in delo 53 ur na teden (37 ur študij in 16 ur delo). V skupini, ki ocenjuje svojo delovno obremenitev kot (zelo) dobro, vzameta študentom študij in delo 46 ur tedensko (33 ur študij in 13 ur delo).

Zanimivo je, da so v evropskih državah študenti manj tolerantni glede svoje delovne obremenitve. Največ študentov, ki so ocenili svojo delovno obremenitev kot (zelo) nezadovoljno, je na Portugalskem in Irskem (v obeh državah so

obremenjeni 49 ur tedensko) ter v Avstriji (obremenjeni so 48 ur tedensko). Gre za 2 do 3 ure večjo obremenitev kot pri naših študentih, ki so svojo delovno obremenitev ocenili kot (zelo) dobro. (Eurostudent 2005:134,135.)

3.2.1.6 Sklep

Med državami, ki so bile vključene v raziskavo Eurostudent 2005, zaseda Slovenija glede na delež študentov, ki delajo, 4. mesto skupaj z Nemčijo (66 %). Daleč največji delež študentov, ki delajo, pa ima Nizozemska z 91 %. V povprečju opravljenih delovnih ur na teden smo na drugem mestu (16 ur na teden), prepričljivo vodi Litva s 30 urami na teden. Vendar pa je v tej državi delež študentov, ki delajo, bistveno nižji kot pri nas (44 %). Po urah, ki jih naši študenti namenijo študiju (36 ur na teden), smo na drugem mestu. Več ur na teden namenijo študiju le Portugalski študenti (41 ur), vendar pa namenijo delu le 5 ur tedensko. Naši študenti imajo precej višji tolerančni prag glede tedenskih delovnih obremenitev.

Glede na delež študentov v Sloveniji, ki opravljajo delo za denar, in povprečno število opravljenih delovnih ur na teden lahko rečemo, da je Slovenija ena izmed držav, v kateri je študentsko delo zelo razširjeno. Tako kot v ostalih evropskih državah delajo tudi pri nas več študenti iz družin z nižjo izobrazbo, delež študentov, ki dela, pa se z višanjem starosti študentov povečuje.

Več dejavnikov je, ki vplivajo na to, koliko študenti delajo v kateri državi. Veliko vlogo igra državni sistem (npr. na Finskem so vsi študenti upravičeni do denarne pomoči, ne glede na socialni položaj), tudi šolski sistemi se med državami razlikujejo, odvisno je, kako je poskrbljeno za bivanjsko politiko študentov. V Sloveniji so problem štipendije (premalo jih je in po večini so prenizke za kritje stroškov študija), premalo študentskih domov, drage najemnine pri zasebnikih in nizke subvencije za bivanje pri le-teh.

4. PRAVNA UREDITEV ŠTUDENTSKEGA DELA

4.1 ZAKON O DELOVNIH RAZMERJIH

Z Zakonom o delovnih razmerjih (Uradni list RS 42/2002) je urejeno tudi področje začasnega in občasnega dela dijakov, ki so že dopolnili 15 let in študentov.

»Dijaki, ki so že dopolnili 15 let starosti, in študentje lahko opravljajo začasno ali občasno delo tudi na podlagi napotnice pooblaščene organizacije, ki opravlja dejavnost posredovanja dela dijakom in študentom, v skladu s predpisi s področja zaposlovanja.

Kot začasno ali občasno delo v skladu s prejšnjim odstavkom lahko dijak ali študent opravlja tudi delo na delovnem mestu pri posameznem delodajalcu, vendar najdalj 90 dni brez prekinitve v posameznem koledarskem letu.« (ZDR, 216. člen.)

Tako lahko dijaki in študentje brez pogodbe o zaposlitvi, kot začasno ali občasno delo na podlagi napotnice, opravljajo delo, ki sodi v organiziran delovni proces delodajalca.

Čeprav delo dijakov in študentov ne šteje kot delovno razmerje, jim je vseeno zagotovljena določena stopnja varstva kakor delavcem v delovnem razmerju.

Delodajalec mora v primerih občasnega in začasnega dela dijakov in študentov upoštevati določbe ZDR, ki se nanašajo na:

- delovni čas,
- odmore in počitke,
- posebno varstvo delavcev, ki še niso dopolnili 18 let starosti,
- odškodninsko odgovornost. (<http://www.id.gov.si/index.php?id=2632>, 1. 2. 2006.)

Za kakršne koli kršitve delodajalca je pristojen Inšpektorat RS za delo.

4.2 ZAVAROVANJE ŠTUDENTOV

Dijaki in študentje, ki opravljajo delo na podlagi napotnice pooblaščne agencije, so zavarovani za primer invalidnosti, telesne okvare ali smrti, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni, ter za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Ti področji urejata Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS 104/2005–UPB2, v nadaljevanju: ZPIZ-1) in Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (Uradni list RS 100/2005–UPB2, v nadaljevanju: ZZZVZ).

Prispevke, ki jih določa ZPIZ–1, morajo plačati pooblaščne agencije. (ZPIZ, 225. člen.)

Zavezanci za plačilo prispevkov, ki izhajajo iz ZZZVZ, so pravne in fizične osebe, pri katerih so zavarovanci na delu (ZZVZ, 49. člen), lahko pa jih plačajo tudi agencije, če se z delodajalcem tako dogovorijo.

4.3 VARNOST IN ZDRAVJE PRI DELU

To področje ureja Zakon o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS 56/1999).¹⁰

»V skladu z ZDR in Zakonom o varnosti in zdravju pri delu (Uradni list RS, št. 56/99 s sprem.) je dijakom in študentom oz. osebam, ki opravljajo pri delodajalcu začasna in občasna dela na podlagi napotnice študentskega servisa, potrebno zagotoviti varne in zdrave delovne pogoje. Tako so npr. obveznosti delodajalca, da določi posebne zdravstvene zahteve, ki jih morajo izpolnjevati delavci za določeno delo, na podlagi strokovne ocene pooblaščenega zdravnika, zagotavljanje zdravstvenih pregledov delavcev, usposabljanje delavcev za varno opravljanje dela itd.« (<http://www.id.gov.si/index.php?id=5607>, 1. 2. 2006.)

¹⁰ »Določbe tega zakona se uporabljajo v vseh dejavnostih za vse osebe, ki so po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju ter zdravstvenem zavarovanju zavarovane za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni, kakor tudi za vse druge osebe, ki so navzoče v delovnem procesu. Določbe tega zakona se ne uporabljajo v tistih dejavnostih, ali delih dejavnosti, v katerih je zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu urejeno s posebnimi predpisi.« (2. člen Zakona o varnosti in zdravju pri delu, Uradni list RS 56/1999.)

4.4 OBDAVČITEV ŠTUDENTSKEGA DELA

Leta 2006 so morali prvič vsi dijaki in študentje, ki so prejeli obdavčljive dohodke, oddati davčno napoved za leto 2005. Oddati je ni bilo potrebno tistim, katerih obdavčljivi dohodki niso presegali zneska splošne olajšave, ki znaša 564.400 tolarjev (ZDoH, 134. člen, drugi odstavek). Rok za oddajo je bil 31. marec 2006. V primeru, da dijak ali študent, katerega obdavčljivi dohodki presegajo znesek splošne olajšave, ne odda davčne napovedi pravi čas, ga lahko doleti plačilo kazni v višini 50.000 tolarjev, če napovedi ne vloži, pa od 100.000 do 300.000 tolarjev (<http://www.studentski-servis.si/?id=46>, 13. 2. 2006.)

»Dohodnino je potrebno plačati, ko so obdavčljivi dohodki višji od priznanih olajšav. Med letom plačana akontacija dohodnine se obračuna in če je bila previsoka, jo dobimo povrnjeno.« (<http://www.studentski-servis.si/?id=46>, 13. 2. 2006.)

4.4.1 ZDoh-1

Po ZDoh-1 (ZDoh-1, Uradni list RS 54/04, 56/04 – popr., 62/04 – popr., 63/04 – popr.) se je dijaku ali študentu do dopolnjenega 26. leta priznala olajšava v višini 668.100 tolarjev, če njegovi dohodki, ki so predmet obdavčitve v letu, za katero se dohodnina odmerja, niso presegli 1.600.000 tolarjev (ZDoh-1, 107. člen, prvi odstavek.) *»Navedena olajšava se prizna tudi osebi, ki izpolnjuje pogoje iz prejšnjega stavka in je starejša od 26 let, če se vpiše na študij do 26. leta starosti, in sicer za dodiplomski študij za dobo največ šest let od dneva vpisa in za podiplomski študij za največ štiri leta od dneva vpisa.«* (ZDoh-1, 107. člen, prvi odstavek.)

Zakon posebej ne ureja akontacije dohodnine za dohodek od opravljenega občasnega ali začasnega dela na podlagi napotnice pooblaščenice agencije. Ta dohodek se šteje pod dohodke iz drugega pogodbenega razmerja ali razmerja na drugi podlagi, ki ima naravo odvisnega razmerja.¹¹

¹¹ »Po določbi prvega odstavka 26. člena ZDoh-1 dohodek iz drugega pogodbenega razmerja vključuje vsak posamezen dohodek za opravljeno delo ali storitev. To so dohodki, ki so prejeti za opravljeno delo ali storitev na podlagi drugega pogodbenega razmerja, med katere sodi tudi dohodek, prejet za začasno ali občasno delo na podlagi napotnice pooblaščenice organizacije, ki opravlja dejavnost posredovanja dela dijakom in študentom, v skladu s predpisi s področja zaposlovanja.« (Davčni bilten 2004, št. 8 - 9, str. 14.)

Od davčne osnove¹² se plača akontacija dohodnine po stopnji 25 % (ZDoh-1, 121. člen, deveti odstavek.)

4.4.2 ZDoh-1A

Posebna osebna olajšava se s 668.100 tolarjev zviša na 1.200.000 tolarjev. Novost je tudi obveznost delodajalcev, da obveščajo Davčni urad Republike Slovenije (v nadaljevanju: DURS) in Inšpektorat Republike Slovenije za delo (v nadaljevanju: IRSD) o pričetku dela dijakov in študentov na podlagi napotnice pooblaščne organizacije. Za obveščanje pristojnih organov je smel delodajalec pooblastiti tudi agencijo. (Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o dohodnini –Zdoh-1A, 1. člen, prvi odstavek.)

Največ polemik je povzročila nova obdavčitev dohodka na podlagi napotnice pooblaščne agencije. Če izplačan dohodek na napotnico ni presegal 74.000 tolarjev, se je plačala akontacija dohodnine po stopnji 12,5 %. (Zakon o spremembi in dopolnitvah zakona o dohodnini – Zdoh-1A, 1. člen, prvi odstavek.)

V primeru višjega zneska na napotnici je akontacija dohodnine znašala 25 %.

Podjetja so dijakom in študentom lahko naredila uslugo z izplačevanjem dohodka do 74.000 tolarjev. Plačilo za opravljeno delo se je razdelilo na več napotnic tako, da izplačan znesek na nobeni ni presegel 74.000 tolarjev.

4.4.3 ZDoh-1C

Na pobudo ŠOS-a¹³ je bil sprejet predlog, da se akontacija dohodnine od dohodka za opravljeno občasno ali začasno delo na podlagi napotnice pooblaščne organizacije ne zaračuna, če posamezni dohodek ne presega 100.000 tolarjev. (Zakon o spremembi zakona o dohodnini – Zdoh-1C, 1. člen.) Če pa je znesek presegal zakonsko določeno mejo 100.000 tolarjev, je akontacija dohodnine znašala 25 %.

¹² Davčno osnovo pomeni vsak posamezen dohodek, zmanjšan za normirane stroške v višini 10% dohodka (Davčni bilten 2004, št. 8 - 9).

¹³ Študentska organizacija Slovenije

V primerjavi z ZDoh-1A so bili dijaki in študentje s tem zakonom v bistveno boljšem položaju, saj je bil znesek do 100.000 tolarjev na napotnico neobdavčen. Podjetja so še vedno lahko nakazovala izplačilo na več kot eno napotnico.

4.4.4 ZDoh-1D

Od 1. 1. 2006 se uporablja nov Zakon o dohodnini, in sicer ZDoh-1D. (Uradni list RS 115/2005.) Ta zakon ukinja obveznost poročanja DURS in IRSD o pričetku dela dijakov in študentov na podlagi napotnice pooblaščne agencije (Zakon o spremembah in dopolnitvah Zakona o dohodnini – Zdoh-1D, 43. člen.)

Spremembe veljajo predvsem za študente, starejše od 26 let, pri katerih je od začetka študija minilo več kot 6 let na dodiplomski stopnji ali več kot štiri leta na podiplomski stopnji, in za tiste, ki nimajo statusa (pavzerji).

»Doslej se je akontacija dohodnine obračunala za izplačila nad 100.000 SIT in pa nerezidentom¹⁴ ne glede na višino izplačila. Od 1.1.2006 dalje pa bo akontacija dohodnine v višini 25% od davčne osnove obračuna za vsako izplačilo, ne glede na višino, vsem tistim, ki ne izpolnjujejo pogojev za posebno osebno olajšavo (po domače: študentska olajšava) v višini 1.200.000 tolarjev (107. člen Zakona o dohodnini).« (http://www.studentski-servis.com/aktualno_denar/dohodnina_2006_spremembe.php, 13. 2. 2006.)

To pa so:

- osebe brez statusa,
- osebe, ki so se vpisale na študij po dopolnjenem 26. letu,
- osebe, starejše od 26. let, za katere velja, da je od začetka študija minilo več kot 6 let na dodiplomski ali več kot 4 leta na podiplomski stopnji.

(http://www.studentski-servis.com/aktualno_denar/dohodnina_2006_spremembe.php, 13. 2. 2006)

¹⁴ Nerezident je fizična oseba, ki biva v Sloveniji izključno zaradi študija (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=88>, 31. 1. 2006.)

Agencije bodo starejše od 26 let o spremembi obvestili, osebam brez statusa pa bodo avtomatsko odvajali 22,5 % akontacijo.¹⁵ Da pri odvajanju akontacije ne bi prihajalo do napak, morajo vsi študentje, ki so starejši od 26 let, podpisati t.i. izjavo 26. (http://www.studentski-servis.com/aktualno_denar/dohodnina_2006_spremembe.php, 13. 2. 2006.)

V izjavo je treba navesti naslednje podatke:

- ime, priimek,
- datum rojstva,
- naziv fakultete,
- stopnjo študija (dodiplomski, podiplomski),
- datum vpisa na ta študij.

¹⁵ »Ker se akontacija dohodnine računa od davčne osnove, ki znaša 90% celotnega dohodka, v praksi to pomeni, da bo študentovo nakazilo (kadar je posamezni dohodek višji od 100.000 SIT) zmanjšan za 22,5 %.« (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=88>, 31. 1. 2006.)

5. AGENCIJE IN PODJETJA

Študentsko delo je enostavna in poceni rešitev za pokrivanje kadrovskega primanjkljaja v podjetjih.

Z zaposlitvijo dijaka ali študenta si podjetje pridobi mlad kader, ki je fleksibilen, se hitro odziva, uči in kar je najpomembneje, predstavlja nizek strošek. Za dijaško in študentsko delo se ne sklepa delovnega razmerja ali pogodbe o delu, kar predstavlja veliko prednost pri izplačilu, saj je realizirano na napotnici glede na urno postavko, projekt ali učinek in je oproščeno plačila prispevkov in davkov, ki se sicer plačujejo za delo oseb s pogodbo o zaposlitvi. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006.) Agencije tako prevzemajo vlogo posrednika med podjetji in dijaki oz. študenti.

5.1 POSREDOVANJE DELA DIJAKOM IN ŠTUDENTOM

Agencije, ki želijo opravljati dejavnost posredovanja dela, morajo od Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve pridobiti koncesijsko pogodbo, na podlagi katere lahko opravljajo dejavnost. Pogoje za pridobitev koncesije in vsebino koncesijske pogodbe podrobneje določa Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje. (Uradni list RS 48/1999, 79/2000, 30/2003, v nadaljevanju: Pravilnik.)

»Za dejavnost agencije se v skladu z zakonom o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti (v nadaljnjem besedilu: zakon) šteje:

- *posredovanje zaposlitve*
- *posredovanje dela, ki vključuje tudi začasna in občasna dela dijakov in študentov*
- *posredovanje in zagotavljanje delovne sile*
- *izdelava zaposlitvenega načrta za brezposelne osebe*
- *izvajanje ukrepov aktivne politike zaposlovanja za osebe, ki se vodijo v evidencah Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje (v nadaljnjem besedilu: zavod).« (2. člen Pravilnika.)*

Za posredovanje dela dijakom in študentom se šteje opravljeno delo na podlagi potrčila delodajalca in izvršenega plačila dijakom in študentom. (3. člen Pravilnika.)

V nadaljevanju Pravilnika je določeno, da lahko agencija posreduje dela le osebam, ki imajo status dijaka ali študenta. Prav tako mora agencija hraniti potrčila o statusu dijaka ali študenta za tekoče šolsko oz. študijsko leto. (5. člen Pravilnika.)

Pravilnik pa ne glede na prej navedeno določa tudi izjeme, ko lahko agencija posreduje delo tudi :

- *»osebam, ki so se med šolskim letom vrnile s služenja oz. še niso bile napotene na služenje vojaškega roka in bodo pridobile status študenta šele s pričetkom novega šolskega leta*
- *osebam, ki obdržijo pravico obiskovanja predavanj in opravljanja izpitov, vendar najdlje eno leto po izgubi statusa študenta, toda ne več kot enkrat v času študija, če niso zaposlene*
- *osebam starim 15 let, ki so zaključile osnovno šolo v tekočem šolskem letu in bodo pridobile status dijaka s pričetkom novega šolskega leta«*
(Pravilnik, 5. člen, tretji odstavek.)

5.1.1 Napotnica¹⁶

»Agencija posreduje delo študentom in dijakom na podlagi napotnice.« (Pravilnik, 6. člen, prvi odstavek.)

Pravilnik določa, katere podatke mora napotnica vsebovati. Za osebe, *»ki nimajo statusa dijaka ali študenta, se izdaja napotnica le na podlagi potrčila zavoda, da oseba ni vpisna v evidenco brezposelnih oseb in na podlagi ustreznih dokazil izobraževalne organizacije.«* (Pravilnik, 6. člen, tretji odstavek.)

Izdelana mora biti v štirih izvodih. En izvod mora delodajalec izročiti študentu ali dijaku ob pričetku dela. (6. člen Pravilnika.)

¹⁶ Obstaja več vrst napotnic:

- Navadna napotnica je namenjena obračunu dela za krajše časovno obdobje.
- Periodična napotnica je navadna napotnica namenjena dijakom ali študentom, ki opravljajo delo dlje časa.
- Stalna napotnica velja za daljše časovno obdobje (90 dni); priporoča se za podjetja z večjim številom dijakov oz. študentov na delu, saj je obračun tako enostavnejši in stroškovno ugodnejši.

(<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006)

»Napotnica velja le ob predložitvi osebnega dokumenta napotene osebe.«
(Pravilnik, 6. člen, šesti odstavek.)

Napotnica se izdaja za isto osebo pri istem delodajalcu za največ 90 dni. Obvezna podatka pri napotnici sta tudi rok veljavnosti napotnice, ki ne sme biti daljši od 90 dni, ter podatek o statusu dijaka in študenta za tekoče šolsko oz. študijsko leto. (7. člen Pravilnika.)

5.1.2 Zaposleni v agenciji

»Agencija lahko opravlja dejavnost iz 2. člena tega pravilnika le z delavci, ki so pri njej v delovnem razmerju.« (Pravilnik, 8. člen, prvi odstavek.)

Dejavnost lahko izvaja le delavec, ki ima vsaj višjo strokovno izobrazbo in vsaj dve leti ustreznih delovnih izkušenj. (8. člen Pravilnika.)

»Za ustrezne delovne izkušnje šteje zlasti delo na področju vodenja delovnih procesov na kadrovskem področju, izobraževanju in opravljanju drugih del na področju zaposlovanja, kakor tudi pri pedagoškem, andragoškem in psihološkem delu ipd.« (Pravilnik, 8. člen, peti odstavek.)

Administrativno-tehnično osebje ne sme samostojno izvajati dejavnosti agencije, opravlja lahko le pomožne naloge. (8. člen Pravilnika.) Za agencijo, ki opravlja dejavnost posredovanja del dijakom in študentom, velja, da *»izpolnjuje pogoje iz tega člena, če ima na vsaki lokaciji, kjer izvaja dejavnost, zaposlenega vsaj enega delavca, ki izpolnjuje pogoje po tem pravilniku.«* (Pravilnik, 8. člen, sedmi odstavek.)

5.1.3 Podatki o agenciji, delovni prostori, podružnice

Agencija, ki opravlja posredovanje zaposlitve, posredovanje dela, ki vključuje tudi občasna in začasna dela dijakov in študentov, ter posredovanje in zagotavljanje delovne sile, *»mora imeti pri vходу vidno izobešeno tablo, na kateri so podatki o firmi oziroma imenu, sedežu, pravno organizacijski obliki, dejavnosti in o podružnici oziroma organizacijski enoti, če je agencija organizirana kot zavod.«* (Pravilnik, 9. člen, prvi odstavek.)

Agencija mora imeti ustrezne prostore, ki so urejeni, kakor določa Pravilnik, in ustrezno birotehnično opremo, ki zagotavlja vodenje ustreznih evidenc ter

omogoča pristojnim organom in pooblaščenim osebam vpogled v njeno poslovanje. (10. člen Pravilnika.) Agencija, ki opravlja dejavnost posredovanja zaposlitve in posredovanja dela, ki vključuje tudi občasna in začasna dela dijakov in študentov, lahko opravlja dejavnost tudi v krajevno ločenih podružnicah. (11. člen Pravilnika.)

5.1.4 Podelitev koncesije

Pravilnik natančneje opredeljuje postopek podelitve koncesijske pogodbe. Za agencije, ki opravljajo dejavnost posredovanja dela, ki vključuje tudi občasna in začasna dela dijakov in študentov, se koncesijska pogodba sklene za dobo enega leta. (17. člen Pravilnika.) Za dobo dveh let se lahko sklene, *»če je to dejavnost agencija opravljala na podlagi koncesijske pogodbe za določen čas najmanj tri leta in če v tem času ni kršila določb koncesijske pogodbe.«* (Pravilnik, 17. člen, četrti odstavek.)

Koncesijska pogodba, sklenjena za določen čas, se lahko podaljša, če agencija vloži vlogo za podaljšanje vsaj tri mesece pred iztekom roka veljavnosti pogodbe. (17. člen Pravilnika.)

5.1.5 Plačilo storitev agencije in stroški

Agencija sme v določenih primerih zahtevati plačilo za svoje storitve (20. člen Pravilnika), vendar pa ga ne sme zahtevati od dijakov in študentov. (21. člen Pravilnika.)

Agencija, ki posreduje delo dijakom in študentom, mora oblikovati rizični sklad v višini 0,8 % od prihodka od koncesijske dejavnosti (sklad se oblikuje za primer plačilne nesposobnosti uporabnikov) ter določiti način koriščenja sredstev sklada. (22. člen Pravilnika.) Razliko med prihodkom iz koncesijske dejavnosti in priznanimi stroški¹⁷ *»je agencija dolžna v višini akontativnih sorazmernih mesečnih*

¹⁷ Priznani stroški vključujejo stroške, ki so neposreden pogoj za opravljanje koncesijske dejavnosti po obsegu in vrstah stroškov, kot so:

- stroški materiala in storitev
 - stroški dela
 - amortizacija
- (Pravilnik.)

zneskov, določenih v koncesijski pogodbi, odvajati Študentski organizaciji Slovenije na poseben enoten račun.» (Pravilnik, 24. člen, prvi odstavek.)

Agencija mora sodelovati s Študentsko organizacijo Slovenije. (26. člen Pravilnika.)

5.1.6 Poročanje agencije

Agencija mora oddati letno poročilo najkasneje do 15. aprila za preteklo leto. (28. a člen Pravilnika.) V poročilu morajo biti navedeni naslednji podatki:

- *»število dijakov, študentov (skupno)*
- *število izdanih napotnic (dijaki, študentje, skupno)*
- *število opravljenih del (dijaki, študentje, skupno)*
- *kopijo izkaza poslovnega izida*
- *prihodek iz koncesijske dejavnosti*
- *realizirane stroške za opravljanje koncesijske dejavnosti (stroški dela, materialni stroški, drugi stroški in stroški skupaj)*
- *obseg odvedenih sredstev iz koncesijskih dajatev*
- *število skupno zaposlenih v agenciji in podružnicah (določen čas, nedoločen čas, ostale oblike).« (Pravilnik, 28. a člen.)*

Nadzor nad zakonitostjo dela agencij izvaja Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Inšpektorat RS za delo in drugi pristojni organi. (29. člen Pravilnika.)

5.2 POSLOVANJE MED PODJETJI IN AGENCIJAMI

Agencije sodelujejo s podjetji na osnovi Splošnih pogojev poslovanja. Sestavna dela splošnih pogojev sta tudi napotnica dijaka ali študenta in drugi obrazci, ki jih izpolni član oz. poslovni partner. (Splošni pogoji poslovanja, dostopno na <http://www.studentski-servis.si/?id=36>, 14. 7. 2006.)

5.2.1 Dolžnosti študenta oz. dijaka

Dijak ali študent, ki želi opravljati občasno ali začasno delo, pridobi to pravico z včlanitvijo v agencijo (študentski servis). Pred pričetkom dela mora dvigniti

napotnico na agenciji, v katero je včlanjen. Svoje delo mora opravljati skrbno in vestno ter upoštevati navodila o varnosti pri delu. Če dela ne nastopi, vrne neizpolnjeno napotnico na agencijo, pri kateri jo je dvignil, najkasneje v roku 30 dni od dneva izstavitve napotnice. (3. točka Splošnih pogojev poslovanja.)

5.2.2 Poslovni partner

Poslovni partner ima dolžnost, »da upošteva določbe ZDR, ki urejajo delo otrok, mlajših od 15 let, vajencev, dijakov in študentov, da izpolnjuje ter spoštuje vse ostale obveznosti, določene s predpisi RS na področju zaposlovanja.« (Splošni pogoji poslovanja, 4. točka.)

Ob pričetku dela mora četrti izvod napotnice izročiti dijaku oz. študentu, v roku 8 dni po opravljenem delu pa mora agenciji posredovati pravilno izpolnjeni, žigosani in podpisani potrdili 1 in 2 oz. seznam potrdil. Račun agencije mora poravnati v roku 8 dni po izdaji oz. do roka zapadlosti. V primeru zamude plačila mora poravnati še zakonite zamudne obresti. Poslovni partner jamči za verodostojnost podatkov v pristopni izjavi in se zavezuje, da bo agenciji javil vse spremembe, ki vplivajo na način in pogoje poslovanja v roku 8 dni od nastanka. (4. točka Splošnih pogojev poslovanja.)

Zaradi racionalnosti poslovanja večina podjetij sodeluje samo z eno agencijo. Tako se izognejo odvečni birokraciji, ki bi nastala v primeru sodelovanja z več agencijami hkrati. To v praksi pomeni, da lahko delodajalec zahteva od dijakov in študentov napotnico od določene agencije. Če se le-ti ne strinjajo, jih lahko podjetje zavrne.

5.2.3 Agencija

Agencija je zavezanec za plačilo prispevkov za posebne primere zavarovanja.¹⁸ Prispevek za obvezno zdravstveno zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni prav tako lahko plača agencija, če se z delodajalcem poprej tako dogovori. V nasprotnem primeru so zavezanci za plačilo navedenega prispevka pravne in fizične osebe, pri katerih so zavarovanci na delu. Agencija poslovnemu

¹⁸ Zavarovanje za invalidnost, telesno okvaro ali smrt, ki je posledica poškodbe pri delu ali poklicne bolezni.

partnerju izda račun na podlagi pravilno izpolnjenih, žigosanih in podpisanih potrdil št. 1 in št. 2 oz. seznama potrdil. V primeru, da poslovni partner izpolnjuje pogoje za razvrstitev v ustrezni bonitetni razred, lahko agencija nakaže članu za opravljeno delo prejemek vnaprej. V ostalih primerih bo prejemek članu nakazan najkasneje en delovni dan po plačilu celotnega računa s strani poslovnega partnerja. Poslovnim partnerjem in članom lahko agencija nudi razne ugodnosti in storitve (npr. e-poslovalnica, obvestila preko sms, popusti, izobraževanja, ...). Agencija zagotavlja, da varuje in uporablja osebne podatke članov in predstavnikov poslovnih partnerjev v skladu z Zakonom o varstvu osebnih podatkov. (5. točka Splošnih pogojev poslovanja.)

5.2.4 Koncesijska dajatev

Agencija zaračunava koncesijsko dajatev 10 % + 2 % od prejemkov dijakov in študentov (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=34>, 31. 1. 2006.) Splošna koncesijska dajatev (10 %) je namenjena financiranju obštudijskih dejavnosti študentov, dodatna koncesijska dajatev (2 %) pa je namenjena izboljšanju študentskih bivalnih in učnih razmer. Obe dajatvi se uvrščata med obdavčljivi storitvi, ki sta obdavčeni po 20-odstotni davčni stopnji. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=34>, 31. 1. 2006.)

6. ŠTUDENTSKI SERVIS

6.1 NARAVA ŠTUDENTSKEGA DELA (VRSTE DEL)

Glede na vrsto in zahtevnost del opravljajo dijaki in študenti približno 50 % del do pete stopnje zahtevnosti. To so lažja dela v proizvodnji in storitvenih dejavnostih, čiščenje, anketiranje pomoč pri strežbi, manj zahtevna administrativna dela, zelo redko, glede na krajevne potrebe, tudi dela v kmetijstvu. Ostala dela so zahtevnejša, npr. varstvo otrok, zahtevnejša administrativna dela, prevajanje, inštrukcije, novinarstvo, delo na računalniku, v turizmu in športu. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=34>, 31. 1. 2006.)

Obstajajo dela, ki jih dijaki in študenti zaradi zakonske prepovedi ne smejo opravljati. Gre predvsem za Zakon o trgovini (za delo v trgovini mora imeti dijak oz. študent končano trgovsko, ekonomsko ali aranžersko šolo) in Zakon o prevozih v cestnem prometu. Ta zakon namreč predvideva opravljanje dejavnosti prevozov v cestnem prometu izključno kot zaposlitev. Če agencija izda napotnico za delo, ki ga dijak oz. študent ne sme opravljati, gre za kršitev Pravilnika, kar je lahko tudi razlog za odvzem koncesije. Če je napotnica izdana za delo, ki ga dijak oz. študent lahko opravlja, vendar pa le-ta opravlja delo, ki je zakonsko prepovedano, je krivda na strani delodajalca. (Krajnc, 2004.)

6.1.1 Vrednotenje del

Dela se vrednoti glede na zahtevnost posameznega dela (Priloga B):

- preprosta dela (potrebne so psihofizične sposobnosti),
 - strokovna dela (potrebna so znanja srednješolskih programov),
 - visoka strokovna dela (potrebna so strokovna znanja).
- (<http://www.studentski-servis.si/id=23>, 2. 6. 2006.)

Vrste preprostih del:

- delo v proizvodnji, skladišču, tiskarni,
- pakiranje, lepljenje, deklariranje,
- čiščenje,
- raznašanje časopisov, letakov,
- delo na bencinskem servisu,
- plakatiranje,
- delo na gradbišču,
- šofer, kurir,
- kidanje snega,
- vrtnarska dela,
- pomoč na domu. (<http://www.studentski-servis.si/?id=23>, 2. 6. 2006.)

Vrste strokovnih del:

- administrativna dela,
- delo na računalniku,
- računovodska, knjigovodska dela,
- pretipkavanje,
- sestavljanje, servisiranje računalnikov,
- varstvo otrok,
- prodaja,
- anketiranje,
- hostesa, promotor,
- receptor,

- figurant,
- gostinska dela, (<http://www.studentski-servis.si/?id=23>, 2. 6. 2006.)

Vrste visoko strokovnih del:

- organizacijska dela,
- programiranje,
- grafično oblikovanje,
- marketing, novinarska dela,
- učitelj, vzgojitelj,
- prevajanje,
- inštrukcije,
- vaditelj, demonstrator. (<http://www.studentski-servis.si/?id=23>, 2. 6. 2006.)

Največ so plačana visoko strokovna dela, in sicer v povprečju 1000 SIT/uro in več. Več so navadno plačana tudi občasna težja fizična dela (selitve, delo na gradbišču). Dijak oz. študent je lahko plačan po učinku ali po urni postavki (včasih kombinirano), redkeje gre za pavšalno plačilo. Nekatera podjetja nudijo še stimulacijo.

Od delodajalca je odvisno, ali študentu oz. dijaku plača tudi odmor. ZDR sicer določa, da morajo delodajalci upoštevati določbe, ki se nanašajo na delovni čas ter na odmore in počitke. Iz tega sledi, da če ima študent v primeru osemurnega delovnika polurni odmor, se čas odmora všteje v delovnik. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006.) Po izkušnjah Modrega študentskega servisa večina slovenskih podjetij oz. delodajalcev upošteva čas, ko so na malici, kot delovni čas.

Dijak oz. študent ni upravičen do povračila stroškov malice in prevoza. Večja podjetja imajo večinoma organizirano prehrano znotraj organizacije, glede povračila stroškov prevoza pa se je potrebno dogovoriti z delodajalcem pred začetkom dela. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006.)

Plačila za določena dela se po regijah med sabo le malo razlikujejo. Delodajalec, ki ima podjetja v več regijah, običajno ne spreminja višine urne postavke glede na regijo, ampak ostaja le-ta enotna za vse regije.

Iz ponudbe del je razvidno, da je največ ponudb za razna fizična dela, strežbo v gostinstvu, pomoč pri prodaji. Precej je tudi dela v administraciji, strokovnih del in promocij. Dijaki in študenti v največji meri opravljajo dela pete stopnje zahtevnosti. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=34>, 31. 1. 2006.)

6.2 ŠTUDENSKI SERVIS IN MODRI ŠTUDENSKI SERVIS LJUBLJANA

Študentski servis in Modri študentski servis Ljubljana imata z Ministrstvom za delo, družino in socialne zadeve sklenjeno koncesijsko pogodbo, na podlagi katere sta agenciji za izvajanje dejavnosti posredovanja dela, ki vključuje tudi začasna in občasna dela dijakov in študentov. Koncesijsko pogodbo imata sklenjeno za dobo enega leta. Za svoje delovanje morata izpolnjevati zakonsko določene kadrovske, organizacijske in prostorske pogoje ter pogoje, ki jih natančneje določa Pravilnik (glej poglavje 4.1). S podjetji pa sodelujejo na osnovi Splošnih pogojev poslovanja (glej poglavje 4.2). Od leta 2004 posluje študentski servis preko dveh pravnih oseb: Študentski servis in Modri študentski servis. Prvi je pristojen za dejavnost posredovanja zaposlitve in posredovanja dela brezposelnim in drugim zainteresiranim osebam, slednji pa je pristojen za posredovanje občasnega in začasnega dela dijakom in študentom. Modri študentski servis ima preko 150.000 članov, od tega je aktivnih približno 35.000.

6.2.1 Zgodovina

Študentski servis, ki ima sedež na Boršnikovem trgu, je najstarejši študentski servis pri nas. Začetki študentskega dela segajo v leto 1959. Takrat so se pojavile prve oblike študentskega dela. Študentje so se dogovorili, da bodo razvažali mleko po domovih, denar, ki ga bodo zaslužili, pa namenili financiranju interesnih dejavnosti študentov, saj se takrat delodajalcem še ni zaračunavala 10-odstotna koncesijska dajatev. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=28>, 2. 2. 2006.)

»Tako je leta 1964 Univerzitetni odbor Zveze študentov Jugoslavije sprejel akt o ustanovitvi posebne storitvene enote Študentski servis, ki je bila 26. junija 1971 vpisana v register podjetij, ki so ga vodili pri Okrožnem gospodarskem sodišču v Ljubljani. Že v tem registru je bil vpisan pod nazivom "ŠTUDENTSKI SERVIS, Ljubljana, Boršnikov trg 2". Leta 1977 so Študentski servis reorganizirali v samostojno Delovno skupnost znotraj Univerze.«

(<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=28>, 2. 2. 2006.)

Tri leta kasneje so celotno dejavnost Študentskega servisa prenesli v takratni Študentski center, v okviru katerega so delovali tudi Študentski domovi. Leta 1985 je bila opravljena reorganizacija, ko je bil Študentski servis vključen v družbenopolitično organizacijo Univerzitetna konferenca zveze socialistične mladine Slovenije (UK ZSMS). (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=28>, 2. 2. 2006.)

»Nato je bila leta 1990 ustanovljena Študentska organizacija Univerze v Ljubljani, ki je uradno prevzela več ali manj vse, kar je bilo organizirano kot dejavnost v UK ZSMS, tudi Študentski servis.«

(<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=28>, 2. 2. 2006.)

Po osamosvojitvi je leta 1992 sledilo obdobje privatizacije, ki je močno vplivala na področje začasnega in občasnega dela dijakov in študentov. Na delo Študentskega servisa so vplivale tudi večkratne spremembe zakonodaje, ki so urejale omenjeno področje. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=28>, 2. 2. 2006.)

»Prav neurejene razmere so dopuščale vedno večje število pooblaščenih organizacij, ki so tudi nenadzorovano opravljale dejavnost posredovanje začasnih in občnih del za dijake in študente. Dovolj zgovoren je podatek, da je še decembra leta 1985 Zveza skupnosti za zaposlovanje SR Slovenije izdala pooblastila za posredovanje začasnih in občnih del študentom in dijakom le Študentskemu servisu v Ljubljani, MAK-u v Kopru in Študentskemu servisu v Mariboru.«

(<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=28>, 2. 2. 2006.)

Prve poslovalnice Študentskega servisa (poleg sedeža na Borštnikovem trgu) so v okviru ZSMS začele delovati leta 1985, in sicer v Ribnici, Kočevju, Kamniku, Domžalah, Vrhniki, Grosuplju in Logatcu. Poslovalnice so se ustanovljale z namenom približati študentski servis dijakom in študentom v krajih, ki so oddaljeni od univerzitetnega središča in kjer je bila dobro organizirana ZSMS. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=28>, 2. 2. 2006.)

Leta 2004 je Študentski servis pričel poslovati preko dveh pravnih oseb, pod imenom Modri študentski servis in Študentski servis. Zaradi posodabljanja storitev¹⁹ se je obseg prometa Študentskega servisa v zadnjih letih bistveno povečal. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=28>, 2. 2. 2006.) V letošnjem letu pa so se odločili za skupno poslovanje med Modrim študentskim servisom in e-Študentskim servisom.

Trenutno imata Modri študentski servis in e-Študentski servis skupno 20 poslovalnic v 14 različnih krajih, kar pomeni odlično regijsko pokritost:

- Ljubljana (7 poslovalnic),
- Maribor (2 poslovalnici),
- Celje,
- Domžale,
- Kamnik,
- Vrhnika,
- Grosuplje,

¹⁹ E-poslovanje, dodatne ugodnosti, ciljno obveščanje, prilagoditev storitve posameznemu kupcu itd.

- Litija,
- Zagorje,
- Sevnica,
- Sežana,
- Postojna,
- Ilirska Bistrica,
- Ribnica,

6.2.2 Članstvo

Prednosti, ki jih Modri študentski servis v sodelovanju z e-Študentskim servisom nudi svojim članom:

- dolgoletne izkušnje, ki omogočajo kakovost in strokovnost storitev,
- največja ponudba raznovrstnih del,
- odlična regijska pokritost in internetni servis,
- 24-urna spletna poslovalnica (osebni servis),
- hitre in zanesljive informacije o novostih na področju študentskega in dijaškega dela,
- razne ugodnosti in popusti,
- darila za zveste in aktivne člane,
- vnaprejšnje nakazilo honorarja. (<http://www.studentski-servis.si/?id=50>, 2. 6. 2006.)

Prednosti, ki jih Modri študentski servis v sodelovanju z e-Študentskim servisom nudi poslovnim partnerjem:

- *»46 let tradicije Modrega študentskega servisa in v zadnjih 10 let najhitreje rastočega e-Študentskega servisa sta kombinacija izkušenj in prodornosti.«* (<http://www.studentski-servis.si/?id=50>, 2. 6. 2006.),
- strokovnost in kvaliteta storitve,
- brezplačna uporaba računalniškega programa web študent, dostopnega preko spleta,

- izbor kandidatov iz največje baze članov,
 - odlična regijska pokritost,
 - ciljno iskanje kandidatov za delo s pomočjo sodobnih programskih orodij,
 - razvoj novih storitev (kadrovski najem, redne zaposlitve, graditev karierne poti),
 - izbor med različnimi načini zaposlovanja (občasno, začasno, redno delo).
- (<http://www.studentski-servis.si/?id=50>, 2. 6. 2006.)

V Modri študentski servis in Študentski servis s sedežem na Borštnikovem trgu se lahko včlani:

- redni dijak,
- redni in izredni študenti (slednji ne smejo biti prijavljeni na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje kot iskalci zaposlitve),
- študenti, ki obdržijo pravico do obiskovanja predavanj in opravljanja izpitov (pavzerji), vendar najdlje eno leto po izgubi statusa in le enkrat v času študija (ne smejo biti zaposleni),
- osebe, ki so dopolnile 15 let in so zaključile osnovno šolo v tekočem šolskem letu in bodo v prihodnjem šolskem letu pridobile status dijaka,
- dijaki in študenti, ki niso državljani RS, vendar le na podlagi posebnega pooblastila ministrstva. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006.)

Dijaki in študentje se lahko v študentski servis včlanijo v poslovalnicah Modrega študentskega servisa in Študentskega servisa s sedežem na Borštnikovem trgu. Včlaniti pa se je možno tudi preko njihove spletne strani, kjer je potrebno izpolniti vpisni list, naknadno pa je potrebno osebno ali po pošti dostaviti originalno potrdilo o šolanju. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006.) Že vpisani člani podaljšajo članstvo s potrdilom o šolanju za tekoče šolsko leto. Informacije o posameznih prostih delih so na voljo izključno članom študentskega servisa.

Za prvi vpis v Modri študentski servis ali v Študentski servis je potrebno imeti osebni dokument, številko osebnega računa, davčno številko, potrdilo o vpisu za

tekoče šolsko leto ali študentsko izkaznico ali indeks in fotografijo. Študenti, ki prihajajo iz držav članic EU, morajo ob prvem vpisu prinesiti še potrdilo o začasnem bivanju v Sloveniji. Študenti iz ostalih držav pa morajo prinesiti še vizo oz. vlogo za izdajo vize. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006.)

Pred pričetkom dela je potrebno dvigniti napotnico. Naročiti jo je možno osebno v najbližji poslovalnici, po telefonu ali preko spleta. Pri tem je potrebno povedati svoje ime ter davčno številko, ime podjetja, pri katerem se bo delo opravljalo, vrsto dela ter datum pričetka in zaključka dela. Če podjetje še ni sodelovalo s študentskim servisom, je potrebno povedati še naslov podjetja in davčno številko. (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006.)

»Modri študentski servis Ljubljana in Študentski servis zagotavljata podjetjem, ki poslujejo v skladu s Splošnimi pogoji poslovanja, da bodo vsi študentje in dijaki na delu v tem podjetju, prejeli svoje zaslužke v celoti izplačane vnaprej (preden podjetje plača račun), in sicer takoj naslednji dan po prejemu potrjene napotnice, ob petkih pa za napotnice vrnjene do 10. ure še isti dan.« (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006.)

Člani so o nakazilu zaslužka obveščeni še isti dan preko sms sporočila ali elektronske pošte. Prosta dela so na voljo na njihovi spletni strani, v poslovalnicah, po dogovoru preko sms sporočila in elektronske pošte. Člani se lahko vpišejo v banko znanja, kjer beležijo njihove izkušnje, znanje, želje. Na Borštnikovem trgu nudijo prostor za čakanje na delo, kjer objavljajo prosta dela po mikrofону. V tem primeru se je potrebno vpisati v čakalno vrsto, kjer ima prednost tisti član, ki ima nižjo številko. Modri študentski servis in Študentski servis nudita tudi denarno pomoč²⁰ članom, ki so v zadnjih 6 mesecih prejeli vsaj eno izplačilo preko njihovega študentskega servisa ter ponudbo prostih sob (<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12>, 2. 2. 2006.)

²⁰ Gre za enkratno brezobrestno denarno pomoč v višini 30 % zjamčene plače v RS. Denarna pomoč se vrača v dveh obrokih, prvo polovico v 30 dneh, drugo pa v 60 dneh.

7. ZAKLJUČEK

Študentsko delo se v Sloveniji pojavlja v precejšnjem obsegu. Glede na analizo podatkov Ministrstva za delo, družino in socialne zadeve, je v letu 2004 v Sloveniji delovalo 83 koncesionarjev in 171 podružnic. V letu 2003 je sicer opazno rahlo zmanjšanje števila koncesionarjev in manjša porast podružnic, vendar pa število izdanih napotnic in zaslužki še vedno govorijo v prid povečevanja obsega dela preko študentskih servisov. Delala naj bi približno polovica vseh dijakov in študentov.

Po raziskavi Eurostudent 2005 (ta zajema le študentsko populacijo) dela v Sloveniji preko študentskih servisov 66 % študentov, kar nas med primerjanimi državami iz raziskave Eurostudent 2005 uvršča na četrto mesto, skupaj z Nemčijo. Po številu opravljenih delovnih ur na teden smo s 16 urami na drugem mestu. Glede na podatke o deležu študentov, ki delajo, in glede na povprečno število delovnih ur na teden, lahko rečemo, da je v Sloveniji študentsko delo zelo razširjeno. Izmed držav EU, ki so bile vključene v raziskavo Eurostudent 2005, se glede na oba kazalca skupaj (delež študentov, ki dela, in število opravljenih delovnih ur na teden) pred nas uvrščata Nizozemska (dela 91 % študentov, 15 ur na teden) in Irska (dela 69 % študentov, 14 ur na teden). Vendar je treba še enkrat poudariti, da ostale države EU ne poznajo študentskega dela v taki obliki kot Slovenija. Študentje tam delajo preko pogodbe o delu.

ZDR v 216. členu ureja začasno in občasno delo dijakov in študentov preko pooblaščenih agencij za posredovanje dela dijakom in študentom. Ker zaenkrat še ni postavljenih kakšnih posebnih omejitev oz. so le-te precej ugodne tako za študente kot delodajalce, se obe strani vse bolj poslužujeta tovrstnega dela.

Študentje največkrat opravljajo preprosta dela, za katera so potrebne psihofizične sposobnosti in strokovna dela, za katera so potrebna znanja srednješolskih programov.

Vlada vse bolj razmišlja o ukrepih, kako ta obseg omejiti in tako posledično zagotoviti več rednega zaposlovanja. Vendar pa se zdi, da se loteva stvari na napačnih mestih. Najodmevnejši je bil poskus višje obdavčitve dohodka, vendar je

morala pod pritiskom ŠOS-a popustiti. Najbrž bi bilo potrebno razmišljati v smeri, da za delodajalce študentsko delo ne bi bilo več tako ugodno. Dober se zdi tudi predlog o povezavi gospodarstva in šolstva. Gre za opravljanje dela v okviru študija. Tako bi študentje dejansko lahko opravljali delo v povezavi s študijem. Tudi vzpodbujanje kadrovskih štipendij bi bilo dobro. Podjetja bi na nek način sodelovala pri izobraževanju kadra, ki bi ga kasneje zaposlila. Vlada trenutno resno razmišlja o tem, da bi študentsko delo omejila na vsega 3 mesece v posameznem koledarskem letu. Predlog se zdi slab, saj bi potemtakem bilo najprej potrebno urediti štipendijsko politiko in bivanjske razmere študentov. Dober se zdi predlog ministra za delo, družino in socialne zadeve, da bi dodatno koncesijsko dajatev, ki je namenjena izboljšanju učnih in bivanjskih razmer, povišali s sedanjih 2 % na 4 % in znotraj 10 % koncesijske dajatve zmanjšali priznane stroške študentskim servisom, ki na račun študentskega dela bogatijo. Tako bi se pridobil denar za več štipendij in za izboljšanje učnih in bivanjskih razmer.

Glede na vse skupaj se zdi, da imajo trenutno izmed vseh akterjev od študentskega dela še najmanj koristi ravno študenti. Namesto, da bi se denar, ki ga prislužijo s svojim delom, res porabil v njihovo korist (temu je tudi namenjen), študentski servisi in posamezni subjekti bogatijo, za reševanje problema študentskih postelj in izboljšanje učnih razmer pa vedno zmanjkuje sredstev.

PRAVNI VIRI

Zakon o delovnih razmerjih, Uradni list RS 42/2002.

Zakon o dohodnini, Uradni list RS 54/2004, 80/2004, 139/2004, 53/2005, 70/2005, 115/2005.

Zakon o gimnazijah, Uradni list RS, 12/1996, 59/2001.

Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju, Uradni list RS 12/1996, 44/2000.

Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Uradni list RS 104/2005.

Zakon o prispevkih za socialno varnost, Uradni list RS 5/1996, 34/1996, 3/1998, 81/2000, 97/2001.

Zakon o varnosti in zdravju pri delu, Uradni list RS 56/1999, 64/2001.

Zakon o visokem šolstvu, Uradni list RS 134/2003, 100/2004.

Zakon o višjem strokovnem izobraževanju, Uradni list RS 86/2004.

Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Uradni list RS 100/2005.

VIRI

Dohodnina za študente. *Davčni bilten* 2005, 6(8), 25.

Krajnc, Mateja (2004): Študentsko delo v Republiki Sloveniji, diplomska naloga. Pravna fakulteta Maribor.

Obdavčitev dohodkov za opravljeno delo na podlagi napotnice pooblaščenega študentskega servisa po ZDoh-1. *Davčni bilten* 2004, 5(8-9), 14 - 15.

Obdavčitev študentov v skladu z ZDoh-1. *Davčni bilten* 2005, 6(5), 39 - 40.

Obdavčitev študentskega dela. *Davčni bilten* 2005, 6(9), 36.

Obveščanje DURS in inšpektorata za delo o delu dijakov in študentov. *Davčni bilten* 2005, 6(1 - 2), 34 - 35.

Status Študenta. *Davčni bilten* 2005, 6(6 - 7), 24- 25.

Študentsko delo – obdavčitev po 1. januarju 2005. *Davčni bilten* 2004, 5(8 - 9), 9 - 10.

INTERNETNI VIRI

Davčni urad republike Slovenije. Dostopno na

<http://www.gov.si/durs/index.php?f=15,02,01.html>, 1. 2. 2006.

Delo dijakov in študentov, varnost in zdravje pri delu dijakov in študentov.

Dostopno na <http://www.id.gov.si/index.php?id=2632>, 1. 2. 2006.

Delo otrok, mlajših od 15 let, vajencev, dijakov in študentov. Dostopno

na: <http://www.id.gov.si/index.php?id=5607>, 1. 2. 2006.

Delo prek koncesionarjev, Začasna in občasna dela dijakov in študentov prek pooblaščenih organizacij – koncesionarjev. Dostopno na

<http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=34>, 31. 1. 2006.

Dohodnina, Akontacija dohodnine. Dostopno na [http://www.studentski-](http://www.studentski-servis.si/?id=46)

[servis.si/?id=46](http://www.studentski-servis.si/?id=46), 13. 2. 2006.

Eurostudent report 2005, Social and Economic Conditions of Student Life in Europe 2005. Synopsis of Indicators for Austria, Finland, France, Germany, Ireland, Italy, Latvia, Portugal, Spain, The Netherlands and United Kingdom (E/W).

HIS Hochschul-Information-System, Hannover 2005, Germany. Dostopno na

http://www.ovenational.education.fr/doc_lib/dd6a_eurostudent_report_2005.pdf?PHPSESSID=eafe74439afe7a6f95d0e262c869c79d, 30. 5. 2006.

FAQ, Najpogostejša vprašanja dijakov in študentov, Najpogostejša vprašanja poslovnih partnerjev. Dostopno na [http://www.studentski-](http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12)

[servis.si/index.php?paiged=12](http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=12), 2. 2. 2006.

Kdo lahko dela. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/?id=1>, 2. 6. 2006.

Minister Drobnič za več štipendij (2005). Dostopno na http://www.nsi.si/index.php?option=com_content&task=view&id=2228&itemid=2, 9. 2. 2006.

Nova Slovenija za več štipendij in študentskih domov (2005). Dostopno na http://www.nsi.si/index.php?option=com_content&task=wiew&id=2225&itemid=2, 9. 2. 2006.

O podjetju, e-Študentski servis. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/?id=59>, 2. 6. 2006.

O podjetju, Modri študentski servis Ljubljana, e-Študentski servis, e-nostavno skupno poslovanje. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/?id=50>, 2. 6. 2006.

O podjetju, Modri študentski servis. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/?id=58>, 2. 6. 2006.

Partnerji, Hitro in enostavno poslovanje, Koncesijska dajatev. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=4>, 31. 1. 2006.

Pomen del, pomen začasnih in občasnih del (študentskega dela) za študente. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=35>, 31. 1. 2006.

Pravilnik o pogojih za opravljanje dejavnosti agencij za zaposlovanje (ULRS 48/99, 79/00, 30/03). Dostopno na <http://www.sigov.si/mddsz/?CID=214&L=SI&T=Y>, 7. 2. 2006.

Prednosti sodelovanja. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/?id=25>, 2. 6. 2006.

Raziskava Evroštudent 2005, ekonomski in socialni položaj ter mednarodna mobilnost študentov v Sloveniji 2005. Ministrstvo za visokošolstvo, znanost in tehnologijo, Ljubljana 2005. Dostopno na http://www.mvzt.gov.si/fileadmin/mvzt.gov.si/pageuploads/doc/dokumenti_visoko_solstvo/Eustudent2005.pdf#search=%22evro%C5%A1tudent%202005%22, 30. 5. 2006.

Splošni pogoji poslovanja. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/?id=36>, 14. 7. 2006.

Spremembe zakona o dohodnini v zvezi s študentskim delom. Dostopno na http://www.studentski-servis.com/aktualno_denar/dohodnina_2006_spremembe.php, 13. 2. 2006.

Vrednotenje del, Vrste del in okvirne urne postavke. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/?id=23>, 2. 6. 2006.

Vrednotenje del. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=11>, 10. 2. 2006.

Zakon o dohodnini. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=88>, 31. 1. 2006.

Zakon o zaposlovanju in zavarovanju za primer brezposelnosti. Dostopno na http://www.gov.si/mddsz/doc/managed/272_33bd5f568013b27e0a9864901e.pdf, 30. 1. 2006.

Zavarovanja, zavarovanja pri delu dijakov in študentov. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=27>, 31. 1. 2006.

Zavarovanje, Zavarovanje za primer poškodbe pri delu in poklicne bolezni. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=37>, 10. 2. 2006.

Zgodovina: 40 let študentskega dela. Dostopno na <http://www.studentski-servis.si/index.php?paiged=28>, 2. 2. 2006.

PRILOGE

Priloga A: Tabela – Število koncesionarjev, podružnic, prihodki, št. izdanih napotnic, zaslužek

	Št. koncesionarjev	Št. podružnic	Fakturirani prihodek (v SIT)	Prejemniki so prejeli (v SIT)	Št. Izdanih napotnic	Povprečni zaslužek na napotnico (v SIT)	Zaslužek dijakov in študentov (v SIT)
2004	83	171	8.188.444.246	3.744.812.358	1.308.213	62.593	81.884.442.460
2003	85	168	7.266.351.387	3.121.914.598	1.224.148	59.358	72.663.513.870
2002	80	160	6.423.510.430	2.622.742.323	1.135.597	56.565	64.235.104.300
2001	80	150	5.538.450.679		686.601	80.665	55.384.506.790
2000	66	Ni podatka	4.388.839.057		Ni podatka	Ni podatka	43.888.390.570

Priloga B: Vrste del in okvirne urne postavke

OSREDNJESLOVENSKA REGIJA

	VRSTA DELA	URNA POSTAVKA
PREPROSTA DELA potrebne so psihofizične zmožnosti	delo v proizvodnji, skladišču, tiskarni	650-1000 SIT/uro
	pakiranje, lepljenje, deklariranje	od 650 SIT/uro dalje ali po komadu
	čiščenje	700-800 SIT/uro
	raznašanje časopisov, letakov	700-900 SIT/uro ali po komadu
	delo na bencinskem servisu	650-800 SIT/uro
	plakatiranje	od 700 SIT/uro dalje ali po komadu
	delo na gradbišču	800-1000 SIT/uro
	šofer / kurir	600-900 SIT/uro
	kidanje snega	1200-1700 SIT/uro
	selitve	od 1000 SIT/uro dalje
	vrtnarska dela	700 do 1000 SIT/uro
	pomoč na domu	od 650 SIT/uro dalje
STROKOVNA DELA potrebna je usposobljenost oz. znanja programov srednjih šol	administrativna dela	od 700 SIT/uro dalje
	delo na računalniku	od 800 SIT/uro dalje
	računovodska, knjigovodska dela	od 800 SIT/uro dalje
	pretipkavanje	300-500 SIT/stran
	sestavljanje, servisiranje računalnikov	300-500 SIT/stran
	varstvo otrok	800-1000 SIT/uro
	prodaja	od 650 SIT/uro dalje
	anketiranje	po anketi
	anketiranje po telefonu	600-900 SIT/uro
	hostesa, promotor	od 1000 SIT/uro dalje
	receptor	700-900 SIT/uro
	figurant	600-1000 SIT/uro
	gostinska dela	700-1000 SIT/uro
VISOKO STROKOVNA DELA potrebna so strokovna znanja	organizacijska dela	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	programiranje	od 1500 SIT/uro dalje, po projektu
	grafično oblikovanje	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	marketing, novinarska dela	od 800 SIT/uro dalje, po projektu
	učitelj, vzgojitelj	od 1000 SIT/uro dalje
	prevajanje	odvisno od zahtevnosti, jezika
	instrukcije	od 1000 SIT/45 min dalje, odvisno od stopnje
	vaditelj, demonstrator	od 1500 SIT/uro dalje

ZASAVJE

	VRSTA DELA	URNA POSTAVKA
PREPROSTA DELA potrebne so psihofizične zmožnosti	delo v proizvodnji, skladišču, tiskarni	od 500 SIT/uro dalje
	pakiranje, lepljenje, deklariranje	500-1000 SIT/uro ali po komadu
	čiščenje	600-700 SIT/uro
	raznašanje časopisov, letakov	od 800 SIT/uro ali po komadu
	delo na bencinskem servisu	od 600 SIT/uro dalje
	plakatiranje	500-1000 SIT/uro ali po komadu
	delo na gradbišču	600-900 SIT/uro
	šofer / kurir	600-900 SIT/uro
	kidanje snega	1200-1700 SIT/uro
	selitve	800-1000 SIT/uro
	vrtnarska dela	500-800 SIT/uro
	pomoč na domu	od 500 SIT/uro dalje
STROKOVNA DELA potrebna je usposobljenost oz. znanja programov srednjih šol	administrativna dela	500-700 SIT/uro
	delo na računalniku	500-700 SIT/uro
	računovodska, knjigovodska dela	800-1000 SIT/uro
	pretipkavanje	300-500 SIT/stran
	sestavljanje, servisiranje računalnikov	od 800 SIT/uro dalje
	varstvo otrok	od 550 SIT/uro dalje
	prodaja	od 500 SIT/uro dalje
	anketiranje	po anketi
	anketiranje po telefonu	600-900 SIT/uro
	hostesa, promotor	od 700 SIT/uro dalje
	receptor	od 600 SIT/uro dalje
	figurant	600-1000 SIT/uro
	gostinska dela	500-700 SIT/uro
VISOKO STROKOVNA DELA potrebna so strokovna znanja	organizacijska dela	od 900 SIT/uro dalje, po projektu
	programiranje	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	grafično oblikovanje	od 700 SIT/uro dalje, po projektu
	marketing, novinarska dela	od 700 SIT/uro dalje, po projektu
	učitelj, vzgojitelj	900-1300 SIT/uro
	prevajanje	odvisno od zahtevnosti, jezika
	inštrukcije	od 1000 SIT/45 min dalje, odvisno od stopnje
	vaditelj, demonstrator	od 1000 SIT/uro dalje

POSAVJE

	VRSTA DELA	URNA POSTAVKA
PREPROSTA DELA potrebne so psihofizične zmožnosti	delo v proizvodnji, skladišču, tiskarni	500-700 SIT/uro
	pakiranje, lepljenje, deklariranje	500-600 SIT/uro ali po komadu
	čiščenje	600-700 SIT/uro
	raznašanje časopisov, letakov	po komadu
	delo na bencinskem servisu	600-650 SIT/uro
	plakatiranje	po komadu
	delo na gradbišču	600-1400 SIT/uro
	šofer / kurir	600-900 SIT/uro
	kidanje snega	1200-1700 SIT/uro
	selitve	1000 SIT/uro
	vrtnarska dela	od 650 SIT/uro dalje
	pomoč na domu	600-750 SIT/uro
STROKOVNA DELA potrebna je usposobljenost oz. znanja programov srednjih šol	administrativna dela	600-850 SIT/uro
	delo na računalniku	700-900 SIT/uro
	računovodska, knjigovodska dela	600-850 SIT/uro
	pretipkavanje	300-500 SIT/stran
	sestavljanje, servisiranje računalnikov	od 700 SIT/uro dalje
	varstvo otrok	od 700 SIT/uro
	prodaja	od 750 SIT/uro
	anketiranje	po anketi
	anketiranje po telefonu	600-900 SIT/uro
	hostesa, promotor	od 800 SIT/uro dalje
	receptor	800 SIT/uro
	figurant	600-1000 SIT/uro
	gostinska dela	od 600-1000 SIT/uro
VISOKO STROKOVNA DELA potrebna so strokovna znanja	organizacijska dela	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	programiranje	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	grafično oblikovanje	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	marketing, novinarska dela	od 800 SIT/uro dalje, po projektu
	učitelj, vzgojitelj	1100-1500 SIT/uro
	prevajanje	odvisno od zahtevnosti, jezika
	inštrukcije	od 1500 SIT/45 min dalje, odvisno od stopnje
	vaditelj, demonstrator	920-1000 SIT/uro

ŠTAJERSKA

	VRSTA DELA	URNA POSTAVKA
PREPROSTA DELA potrebne so psihofizične zmožnosti	delo v proizvodnji, skladišču, tiskarni	od 600 SIT/uro dalje
	pakiranje, lepljenje, deklariranje	od 600 SIT/uro dalje
	čiščenje	700-800 SIT/uro
	raznašanje časopisov, letakov	600-1000 SIT/uro
	delo na bencinskem servisu	650-800 SIT/uro
	plakatiranje	od 700 SIT/uro dalje ali po komadu
	delo na gradbišču	800-1000 SIT/uro
	šofer / kurir	600-900 SIT/uro
	kidanje snega	1200-1700 SIT/uro
	selitve	1000 SIT/uro
	vrtnarska dela	700-900 SIT/uro
	pomoč na domu	od 600 SIT/uro dalje
STROKOVNA DELA potrebna je usposobljenost oz. znanja programov srednjih šol	administrativna dela	600-800 SIT/uro
	delo na računalniku	800-1000 SIT/uro
	računovodska, knjigovodska dela	od 700 SIT/uro dalje
	pretipkavanje	300-500 IT/stran
	sestavljanje, servisiranje računalnikov	od 800 SIT/uro dalje
	varstvo otrok	od 700 SIT/uro dalje
	prodaja	600-800 SIT/uro
	anketiranje	po anketi
	anketiranje po telefonu	600-900 SIT/uro
	hostesa, promotor	od 800 SIT/uro dalje
	receptor	od 700 SIT/uro dalje
	figurant	600-1000 SIT/uro
	gostinska dela	600-1000 SIT/uro
VISOKO STROKOVNA DELA potrebna so strokovna znanja	organizacijska dela	od 1000 SIT/uro dalje, po projekt
	programiranje	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	grafično oblikovanje	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	marketing, novinarska dela	od 800 SIT/uro dalje, po projektu
	učitelj, vzgojitelj	od 1000 SIT/uro dalje
	prevajanje	odvisno od zahtevnosti, jezika
	inštrukcije	od 1000 SIT/45 min dalje, odvisno od stopnje
	vaditelj, demonstrator	od 1000 SIT/uro dalje

PRIMORSKA

	VRSTA DELA	URNA POSTAVKA
PREPROSTA DELA potrebne so psihofizične zmožnosti	delo v proizvodnji, skladišču, tiskarni	od 650-800 SIT/uro dalje
	pakiranje, lepljenje, deklariranje	od 700 SIT/uro dalje
	čiščenje	700-800 SIT/uro
	raznašanje časopisov, letakov	700-900 SIT/uro ali po komadu
	delo na bencinskem servisu	650-800 SIT/uro
	plakatiranje	od 700 SIT/uro dalje ali po komadu
	delo na gradbišču	800-1000 SIT/uro
	šofer / kurir	600-900 SIT/uro
	kidanje snega	1200-1700 SIT/uro
	selitve	od 1000 SIT/uro dalje
	vrtnarska dela	700-1000 SIT/uro
	pomoč na domu	od 650 SIT/uro dalje
STROKOVNA DELA potrebna je usposobljenost oz. znanja programov srednjih šol	administrativna dela	od 700 SIT/uro dalje
	delo na računalniku	od 800 SIT/uro dalje
	računovodska, knjigovodska dela	od 800 SIT/uro dalje
	pretipkavanje	od 800 SIT/uro dalje
	sestavljanje, servisiranje računalnikov	300-500 SIT/stran
	varstvo otrok	od 800-1000 SIT/uro
	prodaja	od 700 SIT/uro dalje
	anketiranje	po anketi
	anketiranje po telefonu	600-900 SIT/uro
	hostesa, promotor	od 800-1000 SIT/uro dalje
	receptor	od 700-900 SIT/uro
	figurant	600-1000 SIT/uro
	gostinska dela	700-1000 SIT/uro
VISOKO STROKOVNA DELA potrebna so strokovna znanja	organizacijska dela	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	programiranje	od 1500 SIT/uro dalje, po projektu
	grafično oblikovanje	od 1000 SIT/uro dalje, po projektu
	marketing, novinarska dela	od 800 SIT/uro dalje, po projektu
	učitelj, vzgojitelj	od 1000 SIT/uro dalje
	prevajanje	odvisno od zahtevnosti, jezika
	inštrukcije	od 1000 SIT/45 min dalje, odvisno od stopnje
	vaditelj, demonstrator	od 1500 SIT/uro dalje